

Y. 1978
tarafından
TÜSTAV'a
stir

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAYI: 163

23 MAYIS 1978

FIYATI 5 TL

TÜSTAV

ON YIL SONRA MAYIS'68

"Şimdi ceketinizi giyip en yakın si-nemaya gidin. Perdedeki o öldürücü aşk sahnelerini seyredin. Bu, gerçek hayatta daha iyi olmuyor mu? Sevmeyi öğren-meye karar verin. Sonra da, filmin ikinci yarısında, reklamlar başlar başlamaz, domateslerinizi ya da daha iyisi yumur-talarınızı alıp fırlatın perdeye. Sonra so-hağa çıkın ve hükümetin yayınlayıp du-varlara yapıştırdığı beyannameleri birer birer yırtın. Ta ki Mayıs ve Haziran gün-lerinin mesajlarına dek gelinezsin. Bir süre sokakta kalın. Gelip gençlere bakın ve kendinize şunu hatırlatın: Son söz henüz söylenmemiştir. Sonra da harekete ge-çin, başkaları adına değil, başkaları ile birlikte harekete geçin. Devrimi hemen şimdi ve hemen burada yapın. Bu, sizin devriminizdir."

Böyle bir "devrim" anlayışı duydu-nu mu? Biz duymamıştık. Duymamış-tık, ama öyle sinemadan çıktıkdan sonra hemen yapılabilecek bir "devrim" in, bundan tam 10 yıl öncesinde Fransa'da pekçok öğrenciye ve küçük burjuvaya çekil geldiğine de kuşku yok. Öyle ör-gütlenmiş, örgütlü çalışmamış, işçi snufl-u bilendirilmemiş vb. ne önemli var? Sinema seyredin, sonra da devrim yapın.

Yukarıdaki sözler, Fransa'daki Mayıs 1968 olaylarında önemli rol oynayan "öğrenci lideri" Daniel Cohn-Bendit ta-rafından söyleniyor. (Komünist Bürokrasiye Karşı, Art Yay., 1969, s. 157) Fran-sa'da Mayıs 1968 olaylarında önemli hiz-ları ile sokaklara dökülen, bu arada hiz-larını alamayı Fransız Komünist Parti-si'nin "revizyonizm" ile, "devrim kaçaklığı" ile, "egemen sınıflarla işbirliği yap-makla" yaşıyan neflispek gençlik bil-gün ne yapıyor, deyim uğraşır lar bun-gez. Ama lider Cohn-Bendit 1968'den sonra, bir ara Maoçu olan Fransız yüpet-men Godard'ın çevirdiği bir kovboy fi-lminde rol aldı. Bugün ne yaptığı pek bi-linmiyor.

TÜRKİYE'DE NELER OLUYORDU?

1968 Mayıs'ında Fransa'da olaylar doruğa tırmanırken, Türkiye'de ilericî öğrenci hareketinin başlıca merkezlerin-den biri olan Orta Doğu Teknik Univer-sitesi'nde sosyalist öğrenciler, Avrupa'da "gerçekleşmekte olan" bir devrimin coşkusunu yaşıyorlardı. ODTU Sosyalist Fikir Kulübü toplantılarında, üye öğrenciler elde radyoları ile gitmeye baş-ladılar. Kulaklan, "Fransa'dan gelecek devrim haberi" ne şartlanmıştı. Arada bir anlayamadıkları işler de oluyordu. Harekette "baş çektikleri" bilinen öğrenciler, zaman zaman o dönemki adı ile "ana örgüt"e, yani Fransız Komünist Partisi'ne ağız dolusu küfür ediyorlardı. Türküyelî öğrenciler bunu anlamıyor-lardı bir türlü. Sonra Fransa'dan yeni ge-len bir öğretim üyesi kürsüye çıkıp açıklatıyorlardı onları: "Çocuklar hiç kuş-kuş olmasın, görüntüye aldanmayın, Fransa'da herkes ana örgütün kontrolü

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Sti. ad-na Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönet-meni: Zeki KILIC • Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAOĞLU • Teknik Sekreteri: Bülent ARTANLI • Yönetim: Konur Sok. 15/8 Kızıy - ANKARA, Teles: 17 45 81 • İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1, Cemberlitas - İSTANBUL, Teles: 26 35 67 • Abone Kosulları: Yıllık 200, 6 aylık 100, TL, Avrupa, 6 aylık 250 TL, Yıllık 500 TL, Amerika: 6 aylık 325 TL, Yıllık: 650 TL, Avust-ralya - Japonya: 6 aylık: 400 TL, Yıl-lık: 800 TL, • Posta Çekli: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 • İlan Kosulları: Arka Kapak (Renkli) 15.000 TL, Arka Ka-pak (Siyah beyaz): 12.000 TL, İç sayfa-larda süren santimi: 40 TL, Yayın İlan ları % 50 İndirimlidir. • Baskı: Dally News Web-Offset işleri

FRANSA'DAKİ MAYIS 1968 OLAYLARININ ÜZERİNDEN TAM ON YIL GEÇMİŞ BULUNUYOR. BUGÜN BU OLAYLARIN YENİDEN BİR DEĞERLENDİRMEYE TABİ TUTULMASI, OLAYLARIN NİTELİĞİ İLE BİRLİKTE SOSYALİST HAREKETİN O DÖNEMDEKİ EKSKİKLİK VE ZA-AFLARI HAKKINDA DA YENİ AÇIKLIKLAR GETİRİYOR. BU AÇIK-LIKLAR, ÖĞRENCİ HAREKETİNİN ÖNEMLİ BİR GOÇ OLDUĞUNU, AN-CAK BU GOÇ DOĞRU BİR BİÇİMDE KULLANABİLMENİN EN BAŞ-TA YOĞUN BİR İDEOLOJİK ÇALIŞMA İLE SOMUT ÖRGÜTLENME ÇALIŞ-MALARINI GEREKTİRDİĞİNİ ORTAYA KOYUYOR.

altındadır. Olayları bitümi ile ana örgüt yönlendirirtektedir."

ODTU'nun sosyalist öğrencileri bun-dan sonra rahat bir nefes alıyor, "ana ör-güt" kavramına daha bir bağlanıyorlardı. Gerçeği çok sonra anladılar. Gerçik devrim yapmak için sinemaya gitmediler ama, örgüt düşmanlığı, örgütsüz hareket inancı, gerçeklerin ortaya çıkması ile Türkiye'ye özgü yöntemlerle kısa bir süre şekilleniyorlardı.

YANLIŞLAR, HATALAR VE TEMELLERİ

Türkiye'deki öğrenci hareketi üzerin-deki etkileri bir yana, Fransa'nın ünlü Mayıs'ı bugün, 10 yıl sonra yeniden de-ğerlendiriliyor. Bu değerlendirilmede, Cohn-Bendit ve benzerlerinin domatesli, yumurtalı, bireyci "devrim" anlayışları hiç kuşkusuz tekrar tekrar mahkum edi-liyor. Fransa'daki "ana örgüt"ün, aradan kaç yıl geçse bu konuda vereceği en kü-çük bir ödün bile yok. Ancak, Fransız Komünist Partisi'nin olaylara çeşitli ne-denlerle "dar" bir açıdan baktığı, belirli eğilimler karşısında aşırı ölçüde "hiz-zlendiği" ve bunun sonucu hareketten bir ölçüde de olsa soyutlandığı bugün bu partinin yetkilileri tarafından da ifade ediliyor.

Örneğin Fransız Komünist Partisi'nin dergisi France Nouvelle'in 2 Mayıs tari-hini taşıyan sayısında, o zamanki Komün-ist Öğrenciler Birliği genel sekreteri, bugün parti merkez komitesi üyesi olan J.M. Catala'nın olaylardan 4-5 ay sonra yaptığı şu değerlendirilmeye yer veriliyor:

"Mayıs ve Haziran aylarının yalnızca avantürist yönlerini görmek biçiminde çok hatalı ve dar bir tavır düşüncekinde salınmamız. Çünkü olanlar çok önemli-dir ve öğrencilerin kapitalizme karşı mü-cadelede gerçekten ileri bir adımı temsil etmektedir."

Sosyalistlerin bunlardan çıkarması gereken bir ders var. Toplumun sarsan kitle hareketlenmesi, hiç bir zaman so-syalist örgütün dört dörtlük denetim ve yönlendirmesi ile gerçekleşmez, gerçe-leşmez. Büyük boyutlu kitle hareketle-rinde her zaman "kendiliğinden" bir öz bulunur. Sosyalist örgütün yaratıcılığı ve görevi de, bu kendiliğindenliği kendi ha-line bırakmayıp onu olanca gücüyle yö-nlendirmeye çalışmak biçiminde ortaya çıkardık.

Maceracı görüşlerle mücadele zorun-luluğunun, bu konuda ödün vermemeye zorunluluğunun yanında, böylesine bir büyük gereksinim daha vardır. Ve FKP yetkilileri, 1968 Mayıs olaylarında partinin bu anlamda belirli bir yeterlilik için-de bulunduğunu kabul etmekte-dir.

İDEOLOJİK EKSKİKLİĞİN YANSIMALARI

Sosyalist harekette evrensel olarak ortaya çıkan bir gerçek var. Örgütün ide-olojik eksiklikleri ve yetersizlikleri, za-

gelişen öğrenci hareketinin de bitümi ile başbaş, dağınık, yönsüz ve örgütsüz ol-ması gibi bir durum doğurdu. O zaman-ki TGP Genel Başkanı Aybar'ın, Komer'in arabasının yakılması üzerine "geçerli eylem biçimi" olarak öğrencilere "Am-rikakılara sert sert bakılmasını" önerme-si, bu kopuşun en bilinen göstergelerin-den biri olarak hatırlanmaktadır.

Fransa olaylarından 10 yıl sonra ya-pılan bir değerlendirilmede, Komünist Par-tisi sözcüsü Dominique Vidal sosyalist hareketin eksikliklerinden biri olarak "Parti'nin hareketin bir fraksiyonu ile tartışma güçlükleri ve yetersizliklerini" gösteriyor. (France Nouvelle, 2 Mayıs 1978, sayı 1694)

İtalyan Komünist Partisi ise, özellikle Fransa 1968 olaylarının derslerinden de yararlanarak, çözümün öğrenci hareketi-nin yalnızca bir "yan unsur" olarak görü-lmesinde ve bu çerçevede öğrenci hare-ketine birşeyler dayatılmasında değil, yoğun bir ideolojik çalışma ile birlikte gençlik kesiminde örgütlenmede yatığı-nı görüyor. İtalya'da sosyalist hareketin soruna bu çerçevede yaklaşması sonucunda, öğrenci hareketi bitümi ile baş-boş ve denetimsiz bir hareket olmaktan çıkıyor.

SONUÇ

Fransa'daki Mayıs olaylarının şu ya da bu yoldan Türkiye'deki öğrenci hare-ketini de etkilediği açık bir gerçek. Yal-nız, bu ülkenin ideolojik "birikimi", Fransa'daki sıvri uçların çok daha özün-de aşırı biçimlerde somutlanmasına ola-nak tanıdı. Böylesine bir "yeni solcu" anlayış, böylesine bir "ultramodern" devrim anlayışı, gerek Türkiye'nin yapı-sında, gerek mevcut ideolojik biriki-min çerçevesinde Türkiye'de belirlendi. Kimi üniversitelerde bu yolda beliren uçlar, kısa sürede etkisiz kaldı. Ama örneğin "öğrencilerin tutuşurucu kıvım olmaları", "üniversitelerin kurtarıl-ması" böge haline getirilmeleri" gibi söz-de görüşler, Türkiye'deki öğrenci hare-ketini de etkilemekten geri kalmadı.

Bugün, öğrenci hareketinin kendi ba-sına ve dışarıdan bir çekip çevirme ol-madan gerçekleri tümüyle görmesi hiç bir zaman söz konusu değildir. Çözüm, toplumun dinamik kesimleri arasında yer alan öğrenci gençliğe yönelik yoğun bir ideolojik çalışmadan ve en önemlisi bunun temel alındığı somut örgütlenme çalışmalarından geçmektedir. Türkiye'de sosyalist hareket, geçmişten de aldığı derslerle bu alandaki görevini eksiksiz yerine getirmeye uğraşı içerisinde-dir.

lenmesinden kopmayı getirir. Örneğin Türkiye'de 1968'le birlikte başlayan öğ-renci hareketlenmesinde, Türkiye İşçi Partisi'nin, temelde doğru ve tutarlı ol-sa bile, ideolojik plandaki, bu hareketle-re yaklaşım konusundaki ideolojik ye-terliliği ve eksikliği, partiyi neredeyse bu hareketlerden kesinlikle soyutlamaya dek götürdü. Öğrenci kesimi içindeki ör-gütlenmenin yeterliliği sonucu öğrenci hareketi, parti hareketine kendiliğinden ve iflah olmaz biçimde düşman bir "rak-ıpt" olarak görüldü. İdeolojik eksiklik-ten kaynaklanan bu tutum, partiyi geniş bir kitleden bir ölçüde soyutladığı, gibi,

Fransız işçi sınıfı hareketi 1968

DIŞA OYNAYAN İKTİDAR

METİN ÇULHAOĞLU

İçinde bulunduğumuz dönemin kimi özellikleri, ilericî basında yazılıp çizilenlerle ortaya çıkıyor. İlerici gazeteleri açın, bakın. En güncellerinden en basit bir örnek: En son zamlar nerede ve ne biçimde yer alıyor? İç sayfalarda küçük bir başlık: "Zam yapılıncı margarin ve likit yağ darlığı kalktı." Ne kadar iyi! Bir de "sosyalist" yazarlar var. Ve bunların çeşitli gazetelerde görüşlerini gere gere yazdırdıkları: "Bizler sosyalistiz, ama sosyalist harekette iş yok; böyle olunca CHP'dilik yapmalıyım da ne yapalım?" Ne kadar kolay! Ama tüm bu "iyilik"lerin ve "kolay"lıkların temel bir nedeni var. Önce bunu görmek gerekiyor.

Alacakaranlık, ya tam bir aydınlığın ya da tam bir karanlığın habercisi. Türkiye aylardır MC karanlığını izleyen CHP alacakaranlığında yaşıyor. Bu ortamda, bir yanda aydınlık ögeler var. Net ve belirgin ögeler. Diğer yanda da aydınlık, net ve belirgin ögelerden daha egemen bir başka öge: CHP iktidarının tüm bunların üzerine örtüldüğü alacakaranlık. Sosyalist hareket, bu alacakaranlığı yenip kitleleri tam bir aydınlığa kavuşturma uğraşı içinde. CHP iktidarı ise bugün, alacakaranlığı MC'ninkinden farklı anlamda da olsa tam bir karanlığa dönüştürme yolunda ilerliyor. İlerici basına yansayan "iyilik" ve "kolay"lıklar da CHP iktidarının bu yoldaki hızını yansıtıyor.

Alacakaranlıktan karanlığa doğru yol alan CHP iktidarı, dışa oynayan iktidar oldu. MC karanlığı dönemi, aynı zamanda, CHP muhalefetinin içeri-yi teslim alma dönemi oldu. MC karanlığından yararlanan CHP, Türkiye'de demokratik toplumsal muhalefetin dinamik, en diri, en büyük potansiyeli barındıran kesimlerini, ustalıkla teslim edilmesi gereken operasyonlarla büyük ölçüde teslim aldı. Bir DİSK operasyonu, başarı grafiği en yüksek operasyonlardan biri oldu. Kamuoyunu etkileyen ilericî basına yönelik operasyon da başarıya ulaştı. CHP, bugün bunların verdiği kolaylığı yaşıyor. İçteki bu kolaylık, CHP'yi hemen dışa yöneltti. CHP iktidarı kısa bir siredede, dışa oynayan iktidar oldu.

Türkiye'de 12 Mart döneminden çıkış nedenleri üzerinde çok duruldu. Önemleri bilinen diğer faktörleri bir yana bırakırsak, temelde bir başka neden daha var: Türkiye burjuvazisi, dayanıklı tüketim maddelerine ağırlık veren, bunların tüketimini güvenceye alan bir çizgi ile, bunaltım dönemini atatabileceğini hesap etti. Burjuvazinin bu hesabı, belirli bir süre için tuttu. Türkiye kapitalizmi böyle bir dönem yaşadı. Sonra bu dönemde sınırlarına gelindi. Bu dönem sınırlarında, MC iktidarının sınırları ortaya çıktı. Devreye CHP iktidarı girdi. Şimdi CHP iktidarı, bir başka sınıra ulaşmak üzere son sınırlardan yola çıkmış bulunuyor. Bu yolculukta da, CHP'nin dışa oynaması gerekiyor. Hem "içerisi" sağlam kazığa bağlandığı, hem de dışarıyı çözümünün temel mekânı olarak görüldüğü için. Hüseyin Merdoğlu'nun bu hafta Yürüyüş'te yer alan yazısında yeni yöneliş şöyle özetleniyor: "Yeni üretilen malların fiyatlarında yüzde yüzü bulan artışlar vardır. Bu gelişme de örtülü talebi kısmada önemli bir işlev üstlenmektedir. Bu yolla ihrac edilebilir kapasite yaratma çabalarına girişilmiştir. Bu neden ileri sürülerek işçi ücretlerinin dondurulması yolunda istemler yoğunlaşmaktadır. Bu koşullar altında, daraltılan yurtdışı talebinden artan ürünlerin ihrac edilebileceği pazarlar, yeni izlenmeye başlanan ikili ticari anlaşmalar yolu ile AET ülkelerinin dışına kaydırılarak yaratılmak istenmektedir. Maliyetlerin çok önemli olduğu bu ortamda, daraltılan yurtdışı talebinin yanısıra, özellikle işçi ücretlerinin dondurulması ile bir girişimde başarıya ulaşılabileceği varsayılmaktadır."

Dışa oynayan CHP iktidarının gündeminde, önce bir politik değerlendirilme var. Bu değerlendirilme, uluslararası kapitalist sistemin, Türkiye'ye tanıdığı

rol ile ilgili. Bu değerlendirmeye temel olacak veriler için ise biraz daha gerilere gitmek gerekiyor. Dünya kapitalizminin başlıca gücü ABD, belirli bir süredir dünyada en sağlam merkez olarak gördüğü Avrupa'ya doğru "çekiliyor". Burada daha güçlü bir dayanak oluşturmak, oluşturduğu dayanağa, kendi adına belirli yetkileri devretmek için. Bundan üç yıl önce Yürüyüş'te şöyle bir değerlendirme yer aldı: "Amerika'nın Avrupa'ya doğru çekildiği ve İran'ın bir artçı güç olarak hazırladığı bir zamanda Avrupa'nın sınırında Türkiye var. Türkiye'nin bu sınırın hangi tarafına düşeceği, gelecek yılların ilericî çizgisi bakımından çok önemli." (Yalçın Küçük, Avrupa'ya Doğru Çekilen Amerika, Yürüyüş sayı : 8)

Dışa oynayan iktidar, yola çıkarken iki "tutarlı" gözlem yapıyor. Birincisi, Türkiye ile aynı hat üzerinde bulunan İran ve Afganistan'daki son gelişmelerin Türkiye'nin emperyalist sistem tarafından yeniden değerlendirilmesine yol açacağı gözlemi. İkincisi ise, "Avrupa'ya Doğru Çekilen" Amerika'nın Avrupa'da kendine kimi vekil tayin ettğine ilişkin bir gözlem. ABD'nin Avrupa'daki yeni vekilinin Federal Almanya olması, aynı ülkenin Türkiye ile ekonomik ilişkilerde birinci sırayı alması, istelik Afganistan ve İran olaylarının bu ülkelerin pek de "sağlam" olmadığını kanıtlaması, dışa oynayan iktidara bu dönem için özel kozlar veriyor. Dışa oynayan iktidar, bugün bu kozlardan yararlanmaya çalışıyor.

Dışa oynayan iktidarın bugünkü hedefi, ABD'nin Avrupa'daki vekili Almanya ile yakın doğu ülkeleri arasında ekonomik ve siyasal bir köprü oluşturmak. Böyle bir köprü, dışa oynayan iktidar tarafından, hem ekonomik, hem de siyasal sorunların çözümünün odaklaştığı bir köprü olarak görülüyor.

Bu köprüde neler olacak? CHP iktidarının alacakaranlığında, "Yazık bu ülkeye" diye kısılan ücretler, "kıtlığı ortadan kaldırmak için" yapılan zamlar, ve "sosyal adaleti sağlamak" için konulan vergilerin iç tüketimi büyük ölçüde etkileyeceği açık. Buradan hareketle, CHP iktidarının pazar konusunda da dışa oynadığı açığa çıkıyor. İç tüketimi kısarak, artığı dış ülkelerde pazar bulmanın bugünkü iktidarın birinci sorunu olduğu görülüyor. Ecevit'in, önce köprü'nün sol tarafını sağlama almaya çalıştığı biliniyor. Sonra da sağına, yani yakın ve Ortadoğu'ya yönelmesi bekleniyor. Sermaye'nin "Durum"cusu, Ecevit'in bunları sağlayabilme için ülke ülke dolaşıp yorulduğunu büyük sermayeye anlatmaya çalışıyor. Yine büyük sermayenin "Rapor"cusu ise, bir "acaba" sorusu sormakla birlikte, dışa oynayan iktidarın taktiklerini anlattığı ortaya koyuyor. İşadamlarının son İzmir toplantısı da, toplantı sonrası suskunlukla "durumun anlaşıldığını" belgeliyor.

Dışa oynanan oyunun hem ekonomik, hem de politik sınırları var. Bu sınırlar, aynı zamanda alacakaranlığın karanlığa dönüşme olasılığını belirleyen sınırlar. Dışa oynanan oyunda "ileri" adamların atılması ile birlikte, alacakaranlığın karanlığa dönüşme eğilimleri de hızlanacak. Sermaye tarafından "ehilileştirilen" CHP'nin, zincirleme bir ilişki ile ilericî kesimi, demokratik toplumsal muhalefeti de ehilileştirmekte önemli başarılar kazanması, tablonun karanlık yanını oluşturuyor. Alacakaranlığın, bir karanlığa dönüşmesi olasılıklarını güçlendiriyor. Bu eğilimlerin karşısında ise bir tek almasıç, bir tek güvence var. Demokratik toplumsal muhalefeti bugünkü durumundan, örgüt-süzülüğünden ve daha önemlisi bugünkü "ehilileştirilmiş" kartarmak. Bunun yolu ise, sosyalizmi geniş yığınlara bir almasıç olarak gösterebilmektir, sosyalist hareketin politik, ideolojik ve örgütsel planda yalnızca gelişmesinden değil, sıçramasından geçiyor. Alacakaranlığın karanlığa dönüşmesini önleyecek tek çare, sosyalist hareketin böyle bir sıçrama gösterebilmesi. Başka almasıç, başka çare yok.

AYYILDIZ SAĞA DÖNÜYOR

GEÇTİĞİMİZ HAFTANIN POLİTİK GELİŞMELERİ, TÜRKİYE'DE HEM SAĞ VE HEM DE "SOL" ADINA OYNANAN MASKARALIKLARIN İBRET VERİCİ BİR DİZİNİ OLUŞTURDU. SAĞ BELLİYDİ. TÜRKİYE'DE SAĞIN POLİTİK TEMSİLCİLERİNİN ÇAPI, KALİBRESİ BELLİYDİ. KÜLTÜRÜ BELLİYDİ. AMA BİR DE ADI "SOL" A ÇIKMIŞ EVLERE ŞENLİK BİR GRUPOV VARDI TÜRKİYE'DE. GEÇTİĞİMİZ HAFTA, BUNLARIN DA DÜZEYİNİ, ZAVALLILIKLARINI SERGİLEYEN ÖRNEKLERLE DOLU İDİ. CHP'NİN AVUKATLIĞINDA MÖVEKKİLLERİNİ BASTIRAN BİR SOLCULUK ANLAYIŞI, KENDİNİ TOM YÖNLERİ İLE ELE VERİYORDU.

Geçtiğimiz hafta, değişik ad ve desenlerdeki burjuva partilerinin politikaları ile olduğu kadar en üst dereceden temsilcileri ağzıyla lime lime döktüklerini usandıran çok kez daha tescilli etkileri bir hafta oldu...

Sahnekarlıklarla, yalanlarla, şaşırtmaca ve dolandırıcılıklarla, sermaye iktidarının güvertesinde, gerek diğnen başlığı adına gerekse ona karşı "muhafelet" adına kopartılan gürtlüklerin içeriği ve düzeyi, sermaye politikasının gerçek konum ve boyutlarını sergileyecek nitelikte bir tabloyu yanattı.

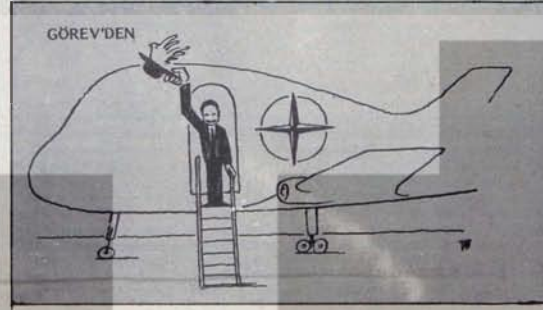
Parça parça ve derece derece sorumlusu oldukları Türkiye kapitalizminin ekonomik, toplumsal, kültürel ve dış politika batağı içinde, kıpırdadıkça gömüldükleri, gömüldükçe çırpındıkları belki de biç bir dönem ve tarihte böylelikle çarpıcı görünüm almamıştı.

GREVE KAŞ ÇATANLAR

Emperyalist-kapitalist sistemin küfü ve irini içindeki Türkiye'nin başına yillardır büyük sermaye adına, "politikayı iyi bildiği" damgasıyla musallat edilen

bir Süleyman Demirel, rakibi Ecevit'e şöyle saldırıyordu:

"Bugünkü hükümetin başı, siyasi iktidar hırsı ile Türk Devletini idare edenleri küçük düşüreyim derken, kendi kendisini küçük düşürdüğünün farkında değildir. Kendi kendini küçük düşürmüş olanı bu kişi, Türkiye'nin haklarını savunamaz, bağırır, çağırır..."

Demirel'in Samsun seferi:

AP Genel Başkanı, ana muhalefet partisi lideri, eski başbakan Süleyman Demirel, 14 Mayıs'ta Samsun'da "sol'a, kurbanlı, kuranlı, ezanlı, mehter takımı, Türk bayraklı ve "Fatih-Atatürk-Mendes" resimli bir mitingle cevap verdi: Sermayeyi hâlâ, "solu en iyi kendisinin ezebileceğine" inandırmaya çalışan Demirel, Samsun mitinginde "Milliyetçi bir görüşe gösterisi"yle bunu kanıtlamaya uğraştı. Miting için AP Samsun Teşkilatı elinden geleni yapmıştı. Ama elinden gelen de Samsun Cumhuriyet Alanını "kalabalıkla doldurmak" olmuştu. Miting, ertesi günkü AP yanlısı yayın organlarına göre muhteşemdi, ama buna başta Demirel'i inandıramamıştı. Alandaki heyecansız kalabalık, Demirel'in dönüşte yüzünün asılmasına neden olmuştu. Kalabalık, ancak Demirel'in "show"larına gülerken canlanıyor, onun dışında TV kamerasını yakalamaya çalışırken ilgileniyordu. Alanda ancak bir iki küme genç, ellerinde "... AP Gençlik Teşkilatı" yazılı flamalarıyla slogan atıyor, Demirel'i alkışlıyordu.

Dini ve millî duygulara "hitap etmeyi" amaçlayan miting'in başlangıcı, tüm malzemelerin cömertçe kullanıldığı bir panayırı andırıyordu. Demirel alana girerken, öndeki mehter takımı marşlar çalıyordu, söylüyor; kürsüden bir müezzin mikrofona bağira bağira ezan okuyor; megafonlarla "nurlu Demirel geliyor" diye anonslar yapıyordu. Demirel, kürsünün dibinde kesilen kurbanın kandan alınmış sünen bir kekeleye konuşmasına başlamadan önce bir de istiklal marşı çaldı. Şehir bandosunun çaldığı

"MİLLİYETÇİLİK" TE TEKELLEŞME ÇABALARI

istiklal marşına nedense ne AP'li millet vekilleri, ne Demirel, ne de alandaki kalabalık katıldı. Bando da Marşın ikinci kitesini çalmaktan vazgeçip, sustu.

BU HÜKÜMET BİZDEN KÖTÜ

Demirel, konuşmasını Ecevit hükümetinin MC'lerden daha kötü olduğunu anlatmaya ayırmıştı. Bir saatın fazla süren konuşmasında "tencere dibin kara, seninki benden kara"dan başka birşey demedi. Hükümetin en çok kızdığı yanı da, ülkeyi komünistlere teslim etmesiydi! Durup durup saldırıyordu. Demirel saldırıya da, kalabalığın "bilinçli" kesimi slogan atıyordu: "TIP TIP üpsizler, allahsız komünistler". Kalabalığın "bilinçli" kesimi, miting boyunca en çok Türkiye İşçi Partisi'ne ve Türkiye İşçi Partilerine saldırdı. Demirel'in yüzü de en çok bu sloganlar atılırken güldü.

Demirel, konuşmasının bir bölümünde Ecevit'e "devlet işletmediği" için çattı. Ecevit, DGM'lere, Demirel Kanununun islahına ve polislin yetkisinin artırılmasına karşı çıktığı için "anaşçı" diye azınlıkmıştı. Ancak Demirel'in bu konuda Ecevit kendisinden daha usta davrandığı için kızdığı alanı dolduran kalabalık bile anıyordu. Ecevit, DGM'lere karşıydı ama, "İhtisas Mahkemeleri" kuracaktı; Demirel Kanununun islahına yanaşmıyordu belki ama demokratik kuruluşlar yine de kapatılıyordu; polislin yetkisi yasal olarak artırılmamıştı belki ama, örneğin bildirdiği dağıtan Türkiye İşçi Partilerine karşı mevcut "yetkisini" fazlasıyla kullan-

CHP Genel Başkanı ve Başbakan Bülent Ecevit'in buna karşılık verdiği "Onun sözlerini kimsenin ciddiye aldığı yok" şeklindeki cevaptan bir gün önce söyledikleri daha ilginçti. Bir hafta önce "toplu sözleşme düzenine işverenler tarafından karşı çıkartılan" Ecevit, bu kez Batman'daki greve kaş çabıyordu:

"Biz dünyadan bir kaç milyon dolarlık olanaklar, borç ertelemeleri sağlayabilmek için olağanüstü çabalar gösterirken, yüreğimiz kan ağlayarak bazı bahşurullarda bulunurken, ücretlere yüzde 100-200 zam yapılmadı diye en hayati alanlarda grev ilan edilip, Türkiye'nin bu kadar sıkışık durumda petrol ithaline ödediği dövizleri büyük ölçüde arttırmaya mecbur bırakılmasının izah edilir tarafı yoktur."

Ve Ecevit bir sözcük daha ekliyordu:

"Biz tür eğilimleri karşı gerçekleri anlatmaya çalışacağız..."

DÖZENİN KAN TAHLILI

Sermayenin medrese şenliği MSP

"partiyi rencide ettiği gerekçesiyle" 19 Mayıs kutlama törenlerine katılmama karar alır ve uygularken, sanayicilerin, bankerlerin, büyük tüccar ve büyük toprak zenginlerinin kapalı bekleterek işin semirtilmesi için MHP denen şebekede, olan bir grafik kurluğuyla sermaye erken seçim" manevrasını gözetisi yapıyordu.

Türkiye'yi bugünlere getiren sermaye düzen ve iktidarın sedimantasyon tabiiğinde ortaya çıkan bulgular bu kadarla da kalmıyordu. Düzenin kan tahlilinde, bu bulgulara yapıpık virüsler de açık, pek açık gözlenebiliyordu.

Gizli, sımsı ve habis bir CHP'liliği, çığıti ad, çizgi ve politik meşrebiyle sürdürme çabaları "sol" ve "sozialist" tircilerin mikrokozop altındaki görünümüne de, nesnel olarak hiç de öbürüklerinden aşağı kalmıyordu...

Ezelden beri habis CHP'li bir politik çizginin kalem temsilciliğini ticari başarılarıyla birlikte sürdüren bir köşe çıkartıcı, CHP avukatlığını göz kamaştırarak yükleniyordu:

* Ecevit, toplu sözleşme düzenine karşı mı çıkmıştı?

* Hayır! İş adamları tarafından karşı çıkartılmıştı!...

* Adalet Bakanı İhtisas Mahkemelerini savunmuştu?

* Ne münaşeret! İş adamları savunurmuştu!...

* İçişleri Bakanı POL-DER'i kapatılmı demişti?

* Heybat! İşadamları, bakanın ağzından güp burundan çıkmışlardı!...

* Evet, böyle oluyordu. Yavuz avukat, müvekkilini bastırıyordu!...

DALKAVUKLUK NEREDE?

Sermayeye politikalarının tepeden tırnağa lime lime olduğu bir Türkiye'de, bu çarpıklık, bu pejmürdelik, son derece

yordu. Kısacası Demirel ne isteyebilirse Ecevit onu yapıyordu, ama Demirel de "ana muhalefet partisi lideri" olarak görevini yerine getiriyordu.

TABANA "BİRLEŞME" ÇAĞIRISI

Demirel, miting'i biraz da "birleşmeye" sağlamak amacıyla kullanmak istiyordu. Milliyetçilik ve müslümanlık karşımı sloganlarla, sözlerle ve

MSP tabanını çağırıyordu. Bütün "milliyetçi müslümanlar" AP'de Demirel'in önderliğinde birleşirse "Müslüman Türk Devleti ebediyen yaşar"dı. Ama, alanın bir köşesinde ellerinde "kurt" tablosuyla "TIP TIP üpsizler allahsız komünistler" sloganına can yürekten katılan MHP "tabanı", bu sloganlara pek yüz vermedi. Milliyetçilik'in ve müslümanlık'ın tekelletlerinden alınmasına bozuluyor olsalar gerektili.

üstemli, deneyli ve bilinçli yol ve yöntemlerle, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi alanlarına ve Türkiye'nin bu yüksek potansiyeline de taşınmağa, buluşturılmaya çalışılıyordu. Burjuvazinin tüm yapısına egemen olan iflas ile bu iflasın sosyalist mücadeleye buluşturulması zminin paralellliği enfes bir örnek oluşturuyordu. Türkiye'nin yayın ve basın alanına "ileri" bir Kancaşahmet mezarlığı görünümünü aşılayan bir gazetenin kadim yazarı, "Sosyal Dalkavukluk" başlığıyla patcan çeşitleme yapıyordu. Şairliğini geçtiğimiz haftalar "Liona ödülü" alarak kanıtlayan bu kadim "solcu" yazara göre, sağ partiler, "Sosyal dalkavukluk" yapıyordu! "Halla sağlık, solculuk oyunu oynanan"

Türkiye'de bir de "Sosyalist dalkavuklar" vardı! Bunlar ne kadar çok Marks tan, Engels'ten, Lenin'den söz ederlerse o kadar aoclu olacaklarını sanıyorlardı!...

KOTOĞE İŞLENEN

Tek basma iktidarda olmadığı için 141 ve 142'yi kalıdırılmayacak olan CHP'ye fazla yüklenilmesini gerektirmediği vezir bir tabihle karıştıran bu yazarı, kafa haritasını daha sonra şöyle özetliyordu:

"Türk solu henüz bütün dağıtık akımları biraraya toplayarak bir öngüt çevresinde toplayacak kadar siyasal olgunluğa erişmiş değildir."

YURDA DÖNERKEN ASLINA DÖNERLER

Ecevit'in, Federal Almanya, İngiltere ve Avusturya gezisinden döner dönem ilk işi, giderken olduğu gibi, işçilere "görevlerini hatırlatmak" oldu. Başbakan, "Avrupa'yı ikna" gezisine çıkmadan önce işçilere, fazla ücret artışı istememeleri gerektiğini söylemişti! Dönüşte de grev yapmalarını gerektirmediğini bildirdi! Kendisi binbir güçlükler içinde ve "Yüreği kan ağlayarak" Türkiye'ye para sağlamak, Federal Almanya'yı Türkiye'ye yardım etmeye kandırmak için uğraşırken, "sorumsuz işçiler" dövizlerimizi çarçur ediyordu. Hükümetin "olağanüstü çabaları"ni işçiler boşa çıkarıyordu. Ecevit'i bu kadar kızdıran, Batman Rafinerisi ve bölgedeki petrol kuyularında greve giden işçilerdi. Grev daha önce Bakanlar Kurulu tarafından eretlenmişti. Ecevit, yurt dışında Avrupa'yı iknaya çalışırken, bakanlarının da Petrol-İş Sendikası yöneticilerini ikna edeceğini umuyordu. Ama döndüğünde grevin başladığını öğrendi ve çok sinirlendi. Ne demek oluyorodu grev! "Halkçı" bir Başbakan olarak, işçilere "ne kadar vermek gerektiğini" o belirlirdi. Fazlasını istemek sorumsuzluktu! Uluslararası Para Fonu'ndan sağlanan paranın büyük bölümü zaten, "İhracatı Teşvik Döviz Fonu"yla, sanayicilerin ambalaj ve hammaddede ithalat isteklerini karşılamaya gitmişti. Sırada başka "İstekler" de vardı. İşçilerin isteklerini düşünmenin zamanı daha sonra gelecekti nasıl olsa!

Ecevit, geldiğinin ertesi günü soruna kendisi el attı. Petrol-İş yöneticileriyle gizli bir görüşme yaptı. Basına sızdırılmayacağı açıklanan bu görüşmede Ecevit, grev devam ederse ekonominin "büyük bir bunalmaya sürükleneyeceğini" söyledi. İşçilerin biraz kemerleri sıkılmaları gerektiğini, "bu kadarlık bir fedakarlığa katlanılabileceğini" söyleyerek, hükümetin önerilerinin kabul edilmesini istedi. Görüşmenin sonucu hakkında birşey sızmadı, ama bilinen, sömürümleri büyük boyutlara varan petrol işçilerinin, haklarını almakta kararlı olduklarıydı. Petrol işçileri, bir süre önce İsmail Topkapı ve ekibini tasfiye ederek oyonları görmeye başladıklarını belirtmişlerdi. Ecevit, Petrol-İş Sendikasının yeni yöneticileriyle anlaşmaya varabilirli belki, ama işçileri karşısına almıştı bir kez. İşçiler, Ecevit'in "asıl yüzünü" görüyorlardı artık. Kararıydı-lar.

ASLINA DÖNÜŞ

Ecevit, Türkiye'ye dönerken, aslına dönüşte de bir adım daha atmıştı. Televizyonda yaptığı açıklamaları, emperyalizmin ve yerli uzantılarının yüreklerine su serperken "emperyalizmin ve kapitalizmin sadık bekçisi" Demireli'de, beklendiğinden alarak üzüntüye boğuyordu. "Ös değil, tesis demek lazım" diyordu Ecevit, televizyonda emperyalizmin sadık idarilerinden söz ederken. Östelik bunlar, yıllardır sermaye sömürçülerinin söylediği gibi, "ortaklaşa tesisler"di. Sosyalist ülkelere, dünya ve Türkiye emekçilerine yönelmiş "ortaklaşa tesisler"di" yani.

"AYDINLIK" TAN AL HABERİ

Aydınlık Gazetesinin işlevi bilinmiyor. Sosyalizm, sosyalist sisteme ve işçi sınıfı hareketine küfür etmek, saldırı yapmak. Bir işlevi daha var bilinen: Faşistlere "taktik" vermek, yol göstermek, işçi sınıfı düşmanlarının dayanışmasına güç katmak. Aydınlık'ın sadık okuyucuları maocular ve faşistler, hergün yeni "biçiler"le donanıyor, aydınlanıyorlar. Aydınlık'tan "aydınlananlar" a en iyi örnek, TRT'ye Karataş döneminde giren ve hâli yerlerini "horumayı beceren" faşist işi denetçi.

Bir TV programının program önerisi, geçenlerde "incelenmek" üzere denetime gider. Öneride, programda konuşacak iki kişinin adı yazılır. Faşist denetçilerden biri, daha çok okuyanı (!), iki adı görünce irkilir ve hemen karşı çıkar. Arkadaşına karşı çıkışının gerekçesini açıklar: "Bunlar" der, "Ruşçu komünistler." Arkadaşının engin bilgilerine şaşırın öteki denetçi sorar: "Emin misin?", "Elbette" diye yanıtlar çok bilgili denetçi, "Aydınlık'ta daha dün okudum." Ve önerinin altına yazar: "Bu programa izin verilmemiştir."

meşi ve CHP'yi aklamaya çalışması ilginç olduğu kadar öğretici bir şekilde birbirleriyle çıkışmaktadırlar.

TARİHSEL ÇAKIŞMA

Türkiye'nin bu konudaki deneyi de yeni değildi. Bu sahtekarlık sadece 5 Haziran, 11 Aralık öcülerinde olmuştur. Burjuvazinin yarın yüzüylük tarihi bu konudaki örneklerle doludur. Sermayenin bunalmı doruklarına, ilerici hareket, işçi sınıfı hareketine kullanılmaya hep atbaşı gitmiştir.

Geri, çarpık ve teslimiyet batındağlık Türkiye kapitalizmi şu ad veyla nam temsilciliğinde gene bunalmı içindedir. Bu bunalmı, Türkiye işçi sınıfının ve yandaşı tüm emekçilerin ne yüklenmeye hakları ne de yetkileri vardır. Bunalmının sorumlusu, bizatihi sermaye sınıfı ve onun çeşitli temsilcileridir...

Ve CHP iktidarının geçişimiz haftasından son haber de şudur:

"Mühürlerdeki ayıyıld sağa dönük olacak. ANKARA - ÖZEL

Devlet dairelerinde kullanılmakta olan mühürlerde ve her çeşit pasaport, değerli kağıtlarda, dış ülkelerdeki temsilcilerimizde bulunan levalardaki ay yıldız simgelerinin sola değil sağa dönük olması kararlaştırılmıştır."

Bu da bir gazete haberidir...

VE YARININ YOLCULARI

Serzamanın "sol" gevez ve gaga-vazırları ne derlerse ne yazarsa yazsınlar Türkiye'nin yüküt yurtseverleri, ilencileri, demokratları, sosyalistleri, köksoyman bir yarın bugünden bir nakış içmiş gibi emektedirler: Yılmadan, dönmeye, mücadeleyi küçümsemeden. İşte bu konudaki bir örnek, Giresun Barosundan

"Baro yönetim kurulu başkanı Ahmet Eröz'ün başkanlığında başkan vekili Şansal Dikmen, üyeler Mehmet Turan, Salih Akdeniz, Tuncay Yazmencioğlu, Salim Yavuz ve Rüştü Kurd'un iştiraki ile 15.6.1978 günü olağanüstü olarak toplanan yönetim kurulumuz:

"1. Geçmişte devlet görevlik mahkemelerinin kurulmaması için etkin mücadele veren hukuk kuruluşlarının ön saygın mücadelelerinin ışığı altında, D.G.M. leri hatırlatan "İHTİSAS MAHKEMELERİ" adı altında kurulmak istenen ve tabii hakim ilkesine ter düşen, mevcut yargı organlarına güvensizlik belirtisi anlamına gelen bu kuruluşlarla ilgili tüm girişimleri endişe ve kuşku ile karşılamaktadırlar.

"Özellikle politik nitelikli suçlar için ÖZEL MAHKEMELERİN kurulmasını istenmesinin bile demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasına yolunda geriyeye doğru atılmış bir adım başlanacağı yan Baromuz bu nedenlerle bu tip girişimlere karşı olduğunu ve,

"2. Yine aynı nedenlerle son zamanlarda demokrasi mücadelesinde önemli bir görev ülenen başarılı bir demokratik meslek örgütü olan POLYDER'in kapatılması amacı ile yapılan girişimlere karşı olan baromuz özgürlüklerin ve özellikle örgütlenme özgürlüklerinin kullanılmasına değil tüm antidemokratik yasaların ve yasal maddelerin yürürlükte kaldırılması ile demokratik düzenin korunacağı inancı ile durumu Adalet Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının, Türkiye Barolar Birliği Başkanlığının ve kamuoyuna duyurumağa oy birliği ile karar vermiştir."

Kendi başına pek önem taşımayan ama Türkiye'de "ilericilik" adına, "solculuk" adına nemele olarak da sermaye adına pejmürdeliği temsil eden bu prototip kafanın nokta anlayışı da şöyle ifade edilmekteydi:

"İşçi ve emekçilerin uyanıklığı ve bilinici oranında gerçek liderler ortaya çıkacaktır. Onların uygulamaları, denemeleri iledir ki, solcular dağıtıktan, parçalanmaktan kurtulacak, gerçek kimliğine kavuşacaktır..."

Pek yakın bir geçmişte CHP İstanbul Belediye Meclisi üyeliği için kontenjan kulisinde bütünlemeye kalan bu yazarın döküldü timsah gözyaşları da, geçtiğimiz haftanın küflü kütüğüne işlendi...

TAKSİTLİ MÜCADELE ANLAYIŞI

Biraz ciddiyyetden feragat edilecek insanlıkten pekala patlatılabilecek denli kurnk-dökük bu "entellektüel" oyun da göstermektedir ki, burjuvazi bütün varlığıyla batarken, idealist bir hezeyanla Türkiye'nin sosyalist potansiyeline "sen de bat" dusası okumaktadır, okutmaktadır.

Ve bu arada bu iflasın getirdiği bir çarpıcı, öğretici gerçek de şuydu: Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi bütündür. Türkiye'nin özel somut pratiğinde de, bu mücadele ancak bu bütünlükte sürdürülecektir. Sosyalist mücadele hedeflerini unutup;

• Şimdilik antiemperyalist mücadele!

• Şimdilik antifaşist mücadele!

• Şimdilik antiemperyalist, antifaşist mücadele!...

Bu kompartmanların şarmpola devridildiği en yalın ve somut biçimde kanıtlandı Türkiye'de, sosyalist mücadeleye saygı duymadan ve inanmadan, yurtsaver olmanın, ilerici, demokrat olmanın tam anlamıyla mümkün olmadığı gerçeği teorik zenginliğini pratiğe de yansıtmıştır...

Ateş Türkiye'de kimsenin "Ben şimdilik demokratım hele bir sol toparlanırsın, solu toparlayacaklıklar çıkarın, o zaman düşününüz" diyecek tikiğe pirim vermeğe ne niyeti, ne ciddiyeti ne de vakti vardır...

Ve Türkiye'de, ince ve sızma bir MDD'çiliğe "işçi sınıfı örgütü" elbiseleri giydirmeye oyun ve ticareti iflas etmiştir. Habis bir CHP'lik ve CHP avukatlığı ile 141-142 çiçeği yolumann, işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesine ilinti ve ilgi yoktur.

AÇIK ARTIRMADA BİR CHP

"Ulusal burjuvazinin ilerici kanadı" muamelesi ile işlem gören CHP'yi mevcut politikaları önünde "saf oğlan" sayıp sahiplemek başka şeydir, CHP'yi demokrasinin ciddi ve tutarlı alan ve mücadelelerine çekmek, zorlamak başka şeydir... Tabii buda, heves ve niyetlerle, dua ve temenniler yerine, işçi sınıfının bilimsel sosyalist ideolojik doğrultusunda örgütlenmekle, nitel gücü nicel alanlara yaymak ve kavramakla mümkündür.

Geçtiğimiz hafta Türkiye tablosunu süleyen renkler görünürde ne denli çelişik tonlar taşırta taşısın, kendi bütünlük ve çerçevelerinde belli uyumluluklar yansımaktadır.

Burjuvazinin ekonomik ve politik bunalmının derinleştiğe, "sol" tercanınlar marifetle sosyalist örgüte yüklen-

NATO'nun eteklerine yapışmak, onurlu dış politika değildir

Amerikan silah ambargosunun yakın gelecekte kaldırılmayacağı belli olmasa Türkiye'nin dış politikasındaki gelişmeleri hızlandırdı. Başbakan Ecevit'in ekonomik bunalıma karşı bazı Batı Avrupa başkentlerinin desteğini kazanmak için planladığı geziler, daha çok Türkiye'nin NATO ile ilişkilerinde bazı tavır alışlara sahne oldu. Geçtiğimiz hafta Çarşamba ve Perşembe günleri Brüksel'de NATO Genel Kurunay Başkanları ile Savunma Bakanlarının toplantıları da aynı konuda gelişmelere neden oldu. Bu arada Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin yeniden bir propaganda savaşına dönmesine girdiği görüldü.

ECEVİT'İN TAKTİĞİ

Ecevit hükümetinin NATO'ya karşı tutumundaki gelişmelerin özü şöyle tanımlanabilir: Ecevit hükümeti, Amerikan Kongresi'nin Türkiye'ye uygulanan silah ambargosunun sürdürülmesi yönündeki tutumunu, diğer NATO başkentlerinin

ve Brüksel'deki NATO başkomutanlığının desteğini kazanarak yenmeyi ummaktadır. Bunun için, silah ambargosunun Türkiye'nin NATO içindeki durumunu zayıflatacağı yönünde bir telaş yaratarak, Türkiye'ye silah satışlarının yeniden başlatılması için NATO genel kurmayının başlatacağı girişimlere zemin ve haklılık kazandırmaya çalışılmaktadır.

Başbakan Ecevit'in Bonn'daki basın toplantısında silah ambargosunun gerçekte NATO'nun bir sorunu olduğunu açıkça belirtmesi, Ankara'daki hükümetin, ambargonun sona erdirilmesi için, NATO'nun Güneydoğu kanadında silahlanma yarışını körükleyen muhtemel kızırtılarla sonuç almaya çalıştığını göstermektedir. Ecevit'in bu ilk açıklamasının ışığında, "Sovyetler Birliği'nden artık çoğrudan doğruya ve hemen bir tehlikenin gelmediği" yolundaki sözlerin de, antisyovyet politikanın düzeltilmesi belli eden olumlu bir gelişme olarak yorumlamak zorlaşmaktadır.

Batı'daki babalardan biri de Callaghan...

Dediler ki..

NE YAPSAK KI...

"Bülent Ecevit F. Almanya'ya hareketinden önce, toplu sözleşme düzenine de dokunmuş, "sorumlu davranış" etiketi altında, işçilerin toplu sözleşmelerdeki pazarlık olanaklarını kısıtlama, ücret artışlarını durdurma ya da azaltma eğiliminde olduğunu belirtmiştir.

"...Umarım ki Ecevit'in F. Almanya gezisi CHP'nin SDP'leşme sürecini hızlandırmasın." (Ali Sirmen, CHP-SDP, Cumhuriyet 13 Mayıs Cumartesi)

ARTIK BIKKINLIK VERDİ

"Bugünkü CHP yönetimi 141-142'yi kaldırmaz mı? Bana sorarsanız kaldırmaz, gücü yetmez. CHP yönetimi tek başına iktidarda değildir. Bu maddeleri kaldırmaya doğru yönlere ortakları ile arası açılabilir. Onun için CHP'ye fazla yüklenmemek gerekir, üstüne çok gidilmemelidir. Günün birinde 141 ve 142 kalkacaktır." (Mehmet Kemal, Sosyal Dalkavukluk, Cumhuriyet 18 Mayıs Perşembe)

İNSAN BİR KEZ İNANCINI YİTİRİRSE..

Türk toplu henüz bütün dağılık aklımları bir araya toplayarak bir örgüt çevresinde toplayacak kadar siyasal olgunluğa erişmiş değildir. Son olaylar da bunu kanıtlamıştır. Türk solu DİŞK öncülüğünde bütün dağılıklığını sergileyerek 1 Mayıs'ta Taksim alanında toplanabilir de, başka bir siyasal örgütün öncülüğünde bir araya gelemez. Demek, daha edinilmiş zengin deneyleri yok. Bir süre deneyler geçirerek oyalanacağı benzeriz." (Mehmet Kemal, aynı yazı)

CHP'YE YENİ MAZERET: SÖYLEYENE DEĞİL, SÖYLETENE BAK..

"Bu güçler Başbakan Ecevit'e ücret artışlarına ve toplu sözleşme düzenine karşı çıkan sözler söylemişler, demokrat nitelikli Adalet Bakanı'na ihtisas mahkemelerini savundurmışlar, İşçileri Bakan'ın ağzından POL-DER'in kapatılabileceğini ima ettirmişlerdir." (Oya Baydar, Bir Hükümet ve Bir Üye, Politika, 18 Mayıs Perşembe)

BU DA "İLERİCİ-DEMOKRAT" ŞOVENİZMİ

"Yunanlılar Lausanne anlaşmasına aykırı olarak Ege adalarını iyice silahlandırmışlardır. Kıbrıs'ta istedikleri de, tıpkı faşist albaylar gibi Enosis'i gerçekleştirmek, ülkenin de Ege'den hem de Akdeniz'den kuşatmaktır. Sonra? Sonrası, Megalo İdea gününü beklemek." (Nadir Nadi, Aydınlık, Cumhuriyet, 17 Mayıs Çarşamba)

BOYKÜK BİR BULUŞ

"Ecevit yönetiminin tüm yönelişlerinin Batı bloku koşulları ya da çerçevesi içinde geliştiğini söylemek, sanırım, bir gerçekçi dile getirmek olur." (Savunma'da Yönelişler, Cumhuriyet, 17 Mayıs Çarşamba)

NATO'YA MESAJ

Ecevit, bu sözlerini, Sovyetler Birliği'nin dışındaki yeni tehlike kaynaklarının da ortaya çıktığını ve Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı silahlanmasına olanak veren silah ambargosunun, Türkiye'yi, savunmasını "Sovyetler Birliği dışındaki" tehlikelere karşı düzenlemek zorunda bıraktığını kanıtlamak için kullanmaktadır. Bu sözlerin arasında NATO genel kurmaylarına verilen mesaj, ancak Amerikan silah ambargosunun, Türkiye'yi sadece sözde "Sovyet tehlikesi"ne karşı hazırlanmaktan alıkoyduğu biçiminde yorumlanabilir. Bunu, silahlanma yarışının patronu NATO kurmaylarının desteğini kazanmak için "Sovyet tehlikesi" masalıyla müşteri kızdırmak politikasının, yumuşama sürecinin egemen olduğu yeni dünya koşullarındaki yeni bir biçimi olarak görmek gerekmektedir.

Başbakan'ın, ge...eler hangi yönde olursa olsun Türkiye'de NATO içinde kalacağı yönünde ısrarla güvence veremeye çalışması da bir raskantı değildir. Ecevit'in bu açıklamaları, lerceyden önce, Sovyetler Birliği'nden artık doğru ve hemen bir tehlike gelmediği yönündeki sözlerini, Türkiye'nin, NATO'nun "Sovyet tehdidi"ni yutturmasına dayandırılan stratejisine bağlı kalmaktan vazgeçtiği anlamında yorumlanmasını önlemeye yöneliktir. Ecevit, NATO'nun "dünya barışının korunması için gerekli dengenin bir unsuru olduğu" iddiasını tekrarlarken, NATO'nun varlığına emniyetimizin daha ince biçimleriyle mazeret arama çabasına katıldığını göstermiştir.

"TEHDİT" MASALI

Üstelik Ecevit'in açıklamaları, Sovyetler Birliği'nden Türkiye'ye dolaylı olarak ve geleceğe yönelik bir tehlikenin yönelmeye devam ettiğini ima etmektedir. Ecevit, "Sovyetler Birliği gibi güçlü bir devlet ile yanyana yaşamağa başladığımız gerçeğini de unutmuş değiliz" diyor. Bu sözler, Türkiye'nin NATO'ya bağlılığını eski tezleri "barışçı" bir görünüşle sımsiyerek haklı gösterme çabasını yansıtmaktadır. Sözü edilen çaba, gerçekte, emperyalizmin saldırgan politikasını günümüzde daha ince propaganda yöntemleriyle anlatmak, "Sovyet tehdidi" masalını "dolaylı" ve "geleceğe dönük" gibi düzeltmelerle piyasaya

sırmek için NATO merkezlerinin baş vurduğu yeni bir manevrada ibarettir. Başbakan Ecevit, Londra'daki basın toplantısında, "yumuşama" sürecini yine "soğuk harış" olarak niteleyerek, Jünyu başuun güçlendirilmesine giden yumuşama yolunun üzerine gölge düşürmek-şeri geri kalmıştır. Bu da ancak, yumuşama koşullarının gelişmesine rağmen silahlanma yarışını sürdürülmesini, emperyalizmin saldırgan bloklarının güçlendirilmesini haklı göstermeye yönelik bir demagoji olarak yorumlanabilir.

ÇÖZÜM, NATO'DAN ÇIKMAKTIR

Hükümetin bu tavır alışları, NATO'nun gelecek 5 yıllık savunma planına katılmayacağı ve Mayıs sonundaki NATO zirvesinin ortak deklarasyonunun onaylanmayacağı yönündeki açıklamaları tutarlı saymayı olanaksız kılacaktır. Sözü edilen açıklamalar, bağımsız bir dış politika anlayışının yansıması değil, NATO merkezlerinin daha açık desteğini kazanabilmek için müşteri kızdırma çabasının ifadesidir. Ecevit hükümeti, başta Kıbrıs bunalımı ve Yunanistan'la ilişkiler gibi sorunların çözümü olmak üzere tüm dış politikasını, NATO merkezlerinin desteğini korunmasına ve güçlendirilmesine bağladığını böylece belli etmiş olmaktadır. Bu amaçla, Milliyetçi Cephe iktidarlarının yüz kızartıcı yöntemlerle sürdürdüğü NATO'nun eteğine yapışma politikasını, ülke içindeki kamuoyunun gözünü boyayacak biçimlerde yürütmeye çalışmaktadır.

Türkiye'nin ulusal çıkarları, NATO merkezlerinin daha açık desteğini kazanabilmek için silahlanma yarış patronlarının kızdırılmasında değil, NATO'dan çıkılarak yalnızca yurt savunmasına yönelik bir günlük politikasının uygulanmasındadır. Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunların çözümünü NATO'nun desteğinin kazanılması için başlatılan bir yarış bağlamak da, ülkemizin emperyalizme bağımlılığının artırılmasına nesnelük kazandırmaktan başka sonuç veremeyecektir. NATO'nun etkilerini yapılarak sürdürülen bir dış politika, Türkiye'ye onur kazandırmak şöyle dursun, tam tersine, dünyadaki barışçı ve ilerici güçler karşısında saygınlığının daha da zayıflamasına yarayacaktır. İşçi sınıfı ve emekçi kitleler, demokratik ve yurtseverler buna asla göz yummayacaktır.

İDEOLOJİK ZAAF MI, "İNCE TAKTİK" Mİ?

YÜRÜYÜSTE KISA BİR SÜRE ÖNCE, ARKADAŞIMIZ RAŞİT KAYA'NIN "İDEOLOJİK ZAAFTA ZAYIF HALKA" BAŞLIKLILIK BİR YAZISI YER ALDI. BU YAZI ÜZERİNE İNGİLTERE'DEKİ OKURLARIMIZDAN BİRİ KAYA'NIN YAZISINA İLİSKİN GÖRÜŞLERİNİ YURUYUS'E BİR MEKTUPLA İLETTİ. OKURUMUZUN BU YAZISINI AYNELEN SUNUYORUZ.

R. Kaya'nın Yürüyüş'te çıkan "İdeolojik Zaafta Zayıf Halkı" yazısında eleştirilen vahim ideolojik zaafların mantıklı sonuçlarının siyasi uzantılarını dikkatli bir şekilde incelemek gerekiyor. Bu, sosyalistlerin zaafların haldeki etkinliğine ya da etkisizliğine bakmadan her zaman için kesin tavrlı olmamaları gerektiren bir sorundur.

En zayıf halkanın ekonomik durumdan kalkarak belirlemedesinin birisi dolayısıyla bir dölal olmak üzere başlıca iki mantıklı sonucu vardır. Dolayısıyla Lenin'in işçi sınıfı partisinde anladığını inkar etmek, ikincisi ise siyasi olayları ekonomik olaylar ile birebir ilişki içinde sokarak faşizmin ideolojik siyasi yanlarına göz ardi etmektir.

İkincisinden başlayalım. Bu iddianın kabulü halinde faşizmin önüne ancak devrim yaparak geçileceği sonucu çıkar. Faşizme karşı tüm ilerdcilerin, demokratların anti-faşist ilkeler etrafında mücadelesi "milli burjuvaziyi kandırıp devrim yapma" taktiğine indirgenir. Anti-faşist cephenin belkemiğini işçi sınıfının oluşturmasının gerekliliği, cephenin sosyalistlerin önderliğinde mücadeleye sürdüğü içinde yeni bir düzen kurma işlevini yüklenebileceği olasılığı gibi sosyalizmin doğrularının çarpıtılarak belli bir sınıfta muhtemelen doğru olan - her şeyi kavram gibi - "ya faşizm ya sosyalizm" anlayışının bir taktik haline getirilmesi sonucunu verir. Sosyalistler bilirler ki "ya faşizm ya sosyalizm"den kast edilen sosyalizm kurulmadıkça kapitalist düzenin karşında faşizmi taşıyacağı gerçektir. Faşizmin ortadan kalkması, bir tehlike olarak varolanın ancak sosyalizmin kuruluşu ile mümkündür. Yoksa somut koşullarda anti-faşist mücadele ile sosyalizm mücadelesini özdeşleştirmek, anti-faşist mücadeleyi gayet ciddi bir tavırdan iktidara gelmek için yalnızca bir araç olarak görmek bilimsel sosyalizme aykırı olduğu gibi her iki mücadeleyi bir arada gerçekleştiren, her iki mücadelenin birbirine katkısını sağlayan ilişkileri körletmek anlamını taşır. Aynı mekanik faşizm tahli ile sosyal demokrat partilerin iktidarda - ekonomik durum düzelmeyeceğinden - mutlaka faşistleşecekleri sonucuna varmak kaçınılmazdır. Bu önyargı ise bu tür hükümetleri demokratik görevlerinden soyutlama ve demokratik mücadelesinde sosyal demokratlarla işbirliği için açık tutulması gereken kapıları da işlevsiz hale getirmekten öteye gitmez. (1). Aslında "tabii olmak"tan başka bir ilişkiyle ilişik olmayan teslimiyetçi düşüncelerinin güçbirliği sorunlarına yaklaşımının da ciddi olması beklenemez.

Bu ekonomist anlayışın en büyük tabiiatı leninist parti kavramıdır. Bu anlayış uyarınca partinin görevi ekonomik talimatlıklarla siyasi bilinç düzeyine çıkarmak başta işçi sınıfı ve doğal

müttefleri olmak üzere tüm emekçilerin toplumun değiştirilmesi ve bu süreç içinde burjuva devlet mekanizmasına el konulması mücadelesine önderlik etmek değildir. Sosyalizm bu anlayışa göre sadece bir hükümet değişikliği sorunudur. Partinin görevi de böylece varolan ekonomik şartlardan rahatsız olan yığınları "idare etmek" işlevine indirgenir. Partinin önderlik görevi hükümete gelmek için güç toplama, deyim yerindeyse askeri disipline sahip bir ordu oluşturmaktır. (2) Bu anlayışın yankılarını seçilmiş bazı kelimelerde de gözleyebiliriz: 'Devrimin yöneticisi genel kurmayı TKP'nin gücü hızla yükseltiyor.' Kısaça sosyalizm mücadelesi çoğu askeri özellikler taşıyan bir "taktikler" sorunudur. Demokratik kitle örgütlerinde düğünler temizleme, milli burjuvazi ile ittifak batta cephe, seçimlerdeki tavır, vb. tümü "ince taktiklerdir. Bundan dolayı örneğin bir kitle örgütünde burjuvazi tarafından kullanılıp bir kenara atılma "kurmayların geçici olarak geri çekilme karar almaları" şeklinde yorumlanabilmektedir. (3)

"Zayıf halka Türkiye" için atılan şu sloganı dikkat edelim: "Sosyalizme açılan ileri demokratik düzeni devrimci yoldan kurmak için ileri". İki şey söylenmektedir: Hedef "ileri demokratik düzen"dir. "Devrimci yoldan" kurulacak bu düzen daha sonra sosyalizme açılacaktır. Sosyalizm sözcüğünün sloganının başında yer alması bu sıralamayı etkilemez. Hedef olarak düpedüz bir düzen kurma gösterilmektedir. Sözkonusu olan bir düzenin demokratikleştirilmesi değil, farklı, yeni bir düzenin kurulmasıdır. "Devrimci yoldan" terimi de bu kuruluşun önemini, güçlülüğünü belirtmektedir. Fakat kurulması bu denli özveri, devrimci mücadele gerektiren bu düzen - ikinci kısımın, sosyalizme açılmanın geçerli olması için - sosyalizm değildir! Kapitalizmin emperyalizm aşamasında sosyalizmden farklı bir düzeni "devrimci yoldan" kurma görevini üstlenenler üretim ilişkileri, üretim biçimleri ve bunların değişmeye yasaları hakkında bilgi sahibi olmayan halkçı, demokrat kişiler olabilirler, hatta devrimci niyetlerinden ötürü kendilerini "demokrat devrimci", "halkçı devrimci" diye de adlandırabilirler, fakat tanım gereği sosyalist olmaları sözkonusu olamaz.

Elbette ki sosyalistlerin "somut durum, somut çözümlemesi" temel ilkesi uyarınca burjuva demokratik devrimlere katılma stratejileri, ya da ileri kapitalist ülkelerde demokrasiyi geliştirme yolundaki mücadelelerinin yukarıda bahsedilen kapitalizm ile sosyalizm arasında bir düzenin devrim yoluyla kurulması şeklindeki bilimsel sosyalist olmayan mücadeleye anlayışla bir ilişki olmaz. Bu "demokrat devrimcilik" sosyalizm hakkındaki görüşleri sloganın ikinci kısmında mevcuttur: "sosyalist olmayan bir düzen kendirliğinden sosyalizme açılacaktır!" (4) "Devrimci Yoldan" sadece sosyalist olmayan düzenin kurulması için gereklidir. Bu anlayış Marx'ın ancak ve ancak sınıf mücadelesinin - ki kast edilen mücadelede siyasi bilinç bulunur - ası şart - düzen değiştirici niteliği sahip toplumsal-tarihi hareketler olduğu yolundaki bulgularına, Lenin'in siyasi mücadeleyle ekonomik kendirliğinden dolayı ayırtılması gösterdiği özelliği - özellikle 1905 devrimci devriminden sonra bu özelliği göstermiştir - bağdaştırma imkanı yoktur. Bu tip "ilan" etmesi ilkel şartlarda yapılmış meteoroloji tahmini kadar dağıl bilimsel olamaz. Bu

türden 'ince taktikler' ancak küçük burjuva kafa bulanıklığında taraftar toplayabilir.

Marxizm-Leninizm ile çelişen bu tezlerin 'yumak haline getirdiği' kavramları çökmek ve bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi günündeki ekonomizmin zayıf halkalarını kırarak ilk bakışta kolay görünse de sosyalistlerin ihmal etmemeleri gereken görevlerden biri olmadır.

(1) CHP hükümetinin sosyal-faşist olma yoluna girdiği 'İşçinin Sesi' tarafından düzenlenen bir seminerde seminer-

ci tarafından iddia edilmiştir.

(2) Bu anlayışta "İşçinin Sesi" seminerlerinde sokağa fırlanmış adama önderlik etme şeklindeki partinin birincil işlevi olarak gösterilmiştir. "Askeri sosyalizm" in uzantıları için İşçinin Sesi : 83, 84-90 86-87 sayılarındaki Rokossovsky, Kuzl Ordu, Stalingrad Destanı yazıları birer örnekler.

(3) Bu anlayış DISK'te olup bitenleri kavrayabilmek için düşündürücüdür

(4) İngilizcesi "... order that grows into socialism"

Eskişehir Valisi dersini aldı

CHP hükümetinin valiliklerle ilgili atamaları biliniyor. Hükümet kurulumu kurulmaz, yapılan ya MC artışı valilerin göstermelik olarak yerlerinin değiştirilmesi, ya da geçmişte karanlık kişilerin bu görevle getirilmesi oldu. Bunların değişik şehirlerde ilericiler, demokratlar ve sosyalistlere uyguladıkları baskılar daha önce yazıldı. Yeni bir örnek de Eskişehir'den. CHP'nin Eskişehir valisi Nazif Demiröz, Demiröz'le birlikte aynı yere atanmış yeni Emniyet Müdürü Altın Ünal da ilginç bir geçmişe sahip. Ünal, 12 Mart öncesi Siyasal Bilgiler Fakültesi başkannının başında bulunanlardandı. Eskişehir'de üçü lü ayak, Emniyet Müdürünün her gittiği yere beraberinde götürdüğü ve Eskişehir'de toplu polislinin başına getirdiği Fevzi Çalışkan adında bir emniyet amirinin katilmasıyla tamamlanır. Artık Eskişehir'de ilericiler her türden baskı uygulamasına başlanabilecekler.

Nitekim ilk uygulama gecikmez. Sırasıyla İşçi Kültür Derneği, Dev-Genç, SGB, İGD ve TÖB-DER valilikçe kapatılm Dernek yöneticileriyle konuşan valinin cevabı, "Benim-demokrasi anlayışım budur, ister beğenir ister beğenmeyin" olur. Fakat bunun yanında, yöneticileri hapiste bulunan faşist dernekler hâlâ faaliyetlerini sürdürmektedirler. Baskılar bununla kalmamakta, ilericiler öğrencilerin gittikleri k.ü.veler dâhi kapatılmaktadır.

Eskişehir'de en büyük oyun TÖB-DER üzerinde oynanmak istenmiştir. 1 Mayıs anışmesinde yeniden tutulanan 31 kişilik grup bu üçlü yazgıya emri üzerine dövlümüşler ve işkenceye uğramışlardır. Nöbetçi mahkemede yapılan duruşmada oyunun hedefi açıkça ortaya çıkmıştır. Mahkeme sonunda TÖB-DER Başkanı da dahil 4 kişi tutulmuştur. Artık valî ve emniyet müdürü için hedefe vurmada gerekli bahane ortadadır. TÖB-DER Eskişehir şubesi valilik emriyle kapatılır. Kapatma gerekçesi şöyledir: "... Yapılan ilk sorgularını neticesinde, teşvikçi ve suçları sabit görülen dernek başkanı Adnan Elçi, üye Mehmet Er, Musa Ede ve Sümer Duruva tutulmuştur. Dernek başkanı ve üyelerinin büyük bir topluluğa önderlik etmek suretiyle kanunlara karşı gelmeye teşvik etmesi ve 171 sayılı yasa hükümlerine aykırı hareket ederek kamu düzenini bozucu davranışlarda bulunulması nedeniyle Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği Eskişehir şubesininin, 1630 sayılı yasanın mahkeme sonuna kadar faaliyetten men edilmesini temsilenin arz ederiz."

Bilindiği gibi yapılan mahkeme sonucunda tutulanan dört kişi tahliye edilmiş ve kapatılan TÖB-DER şubesi yeniden açılmıştır. Kendilerini adaletin yerine koyarak kendi başlarına mahkeme kararları verer ilericiler güçlerinden yeni bir tokat yemişlerdir. CHP'nin Eskişehir valisi, emniyet müdürü ve toplu polis müdürü hayırlı olsun...

BÜYÜK GREVİN

1977 YILI BİR BÜYÜK GREVE TANIK OLDU. ZAMAN GEÇTİKTE, GREVİ BÜYÜK YAPAN EK BİLGİLER EDİNİLİYOR. GREV BAŞLARKEN, GÖDÜLEN AMAÇLAR BÜYÜKTÜ. GREV SÜRESİNCE EDİLEN SÖZLER BÜYÜK OLDU. SENDİKANIN VERDİĞİ, GREVÇİ İŞÇİLERİN SAYILARININ KILINDA DAHA BÜYÜK OLDUĞU DAHA SONRA KENDİLERİNCE AÇIKLADI. GREVİ ZORUNLU KILAN STOKLAR BÜYÜK İDİ; DAHA SONRA ÇEŞİTLİ YAYINLARDA AÇIKLANDI. GREVİN SONUCU BÜYÜK OLDU. SÖZLEŞMENİN AÇIKLANMASI BELİRLİ BİR GAZETENİN SAYFALARINA SİĞMADI. ELDE EDİLEN ÜCRET ZAMMI BÜYÜK BİR "SIFIR" İDİ. GREV SÜRESİNCE GEÇEN GÜNLER İÇİN TEK KURUŞ BİLE ALINAMADI AMA ÜCRET ZAMMI BÜYÜK BOYUTLARA ULAŞTI. ŞİMDİ ORTAYA ÇIKIYOR Kİ ASIL BÜYÜK OLAN, PATRONLARIN KARLARI OLDU, ÖDEDİKLERİ VERGİLER KONUSUNDA BİLGİ EDİNİLEBİLEN GREVÇİ ŞİRKETLERİN 1977 YILINDA BEYAN ETTİKLERİ KURUMLAR VERGİLERİ TOPLAMI BİR ÖNCEKİ YILDA BEYAN ETTİKLERİNİNDEHA ÖSTÜNDE. BÜYÜK GREV GERÇEKTEN BÜYÜK OLDU. YALNIZ BÜYÜKLUĞÜ PATRONLAR İÇİN GEREKLİ DERSLER ÇIKARILIRSA İŞÇİ SINIFI İÇİN DE AYNI SÖZLER SÖYLENEBİLİR.

HÜSEYİN MERDOĞLU

Büyük Grev adlı öyküyü ilk okuduğumda, Aziz Nesic'in "Kirpi" dergisinde 1960'lı yılların ortalarında yazılanın "Çatal.Matal.Kaç Çatal" adlı hikayesini anımsasaydım. Gözbağı varmak isteyenlerin öyküsü var bu iki öyküde.

YIPRATILAN SÖZCÜKLER

Geçtiğimiz son iki yılda, 1976 ve 1977'de çok söylendi. Ekonomiye ilişkin göstergeler artık anlamlı olmamıştı. En çok kullanılan sözcüklerin başında "darboğaz" sözcüğü yer aldı. En büyük, en yüksek, hızlı, görülmemiş ve aşırı sözcükleri, günlük konuşma dilinde yoğun olarak kullanılır hale geldi. IMF reçeteleri, tedbir paketleri ve enkaz, güncel tartışılmalarda ve bulutu arasında. Birtakım şeyler oldu Türkiye ekonomisinde ve sosyal yaşantısında. Ülkenin fiili ithalata durdu. İhracatı durdu. Üretim seviyesi düştü. Türkiye dışarıya 10 milyar dolar borçlandı. Ve Türkiye'de uzun süren grevler oldu. Büyük Grevler oldu. Zaman bazı şeylerin anlamını yitirmişliğini gösteriyor şimdi.

Ülkenin dış ticareti durdu. Öte yandan dış ticaret açığının cumhuriyet döneminde en yüksek olduğu yıl yaşandı 1977 içinde. 4 milyar dolara varan bir açığı bu. İthalatın fiilen durdurulmasına karşın Türkiye 1977 içinde, resmi verilere göre 6, gayri resmi verilere göre 7 milyar dolara yaklaşan ithalat gerçekleştirdi. Bu öçekte ithalatın gerçekleştirildiği dönemde hammadde yetersizliğinden işyerleri kapandı. "Türkiye döviz darboğazı yasıyor" dendi ve 6 milyar dolara varan ithalat gerçekleştirildi. Ya yaşamasaydı.

1976 ve 1977'de Türkiye'de 42 işyerinde yaklaşık 14 bin işçiyi kapsayan grevler oldu. Grevde olan işyerlerinin sahipleri, 1977 yılı içinde önceki yıllardan daha fazla kurumlar vergisi ödediler.

MC'NİN OLUŞTURDUĞU TEMEL

1975 yılının başında ekonomiyi devralan MC, iktidarda kaldığı süre içinde, mevcut 2,3 milyar dolarlık döviz rezervini eritti. Talebi bilinci olarak tahrik etti. Enflasyonun gelişmesine bilerek seyirci kaldı. Açıklanan amaçları, daha üst düzeyde bir fiyat dengesi ve mal geneli oluşturmak olarak özetledi. Üretim yapısının, tahrik edilen talep ile orantılı olarak ya da belli gecikme süresi ile gelişmesini karşısında, elde bulunan ve özellikle dövize çevrilebilir mevduat olanakları ile sağlanan borçlanma yolu alabildiğine kullandı. Türkiye bu dönem içinde dış ülkelerden kredi sağlanamaz iken, geniş ölçüde yabancı bankaların kaynaklarından yararlandı. Bu ithalat büyük ölçüde stoklama olanaklarına yol açtı. Bu koşullar altında, yurtdışı üretim 1977 yılında yüzde 5'in altında kalan bir gelişme gösterdi. Fiyatlar genel düzeyi resmi istatistiklerde yüzde 36 oranında artış gösterdi.

Türkiye 1977 yılı içinde bir "darboğaz ekonomisi" görüntüsünü içinde ve aşırı işlerlik düzeyinde kaldı. Ekonomik işleyiş bu gelişme aşamasında kalırken, daha önce değinildiği gibi, ithalata bağlı olarak dış tica-

ret en yüksek açık ile karşı karşıya kaldı. İthalat geniş ölçüde, kredili ithalat ve mal mukabili ithalat şeklinde kanalizasyonla, ithal maliyetleri görülmemiş ölçüde yükselme gösterdi. Bu öçekteki ithalata karşın, yurt içinde, hammadde ithalatının yapılamaması nedeniyle mal üretilemez hale gelindi. 1977 yılında Türkiye bir yandan, özellikle, kamu kesimi yatırımlarının dış kaynağını bulamadığı, öte yandan kamu yatırımları için gerekli transferleri yapamadığı için, kamu yatırımlarını durdurma düzeyine geldi. Dış finansman olanaklarının daralmasının yanı sıra kamu, 1977 yılında iç finansman kaynağı olarak süreklili bir biçimde Merkez Bankası kaynaklarına başvurdu. Yıl ortalarında hazinenin nakit açığı 55 milyar liraya aştı.

1977'NİN VERİMKARLIĞI

Bu koşullar altında işyerliğini sürdüren Türkiye ekonomisinde kimi işyerlerinde 1976 yılında başlatılan imdadın imdadındaki grevler, 1977 Mayıs'ında yayıldı ve hatta işveren lokavtı ilan etti. 1978 yılında imzalanan toplu iş sözleşmesi ile grevler sona erdiğinden, toplu iş sözleşmesi kapsamına 66 işyeri girmişti; bunların 42'sinde grev uygulaması bulunmaktadı.

1977 yılı içinde madeni eşya imalatı işkolunda götülen işyerleri ve çekilen hammadde yetersizliğine karşın, aynı yıla ilişkin ilan edilen kurumlar vergisi verileri, bu sanayi dalında grevde bulunan ve ortalama grev süresi bir yıla yaklaşan işletmelerin ödedikleri kurumlar vergisinin geçmiş yılların üzerinde olduğunu göstermektedir. Bu açıdan, bu işyerlerinin 1977 yılı karlarının, daha önceki yıllardaki karlarından daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Burada bir noktayı vurgulamakta yarar var. Ödenen kurumlar vergisi miktarları önemli değil. Bilindiği kadariyle Türkiye'de, özellikle holdinglerin ödeyecekleri vergileri 4 yıl süre ile erteleyebileme olanakları var. Öte yandan şu anda Türkiye'de kurumlar vergisi oranı yüzde 23 oranında donmuş vaziyette. Kaldı ki 1977 yılı içinde Maliye Bakanlığı'nın en önemli işlevi vergi teccilleri ve uyuşmaları olmuştur. Tüm bu bilgilerin ışığında dahi 1977 yılı kurumlar vergisine bakıldığında grevde olan metal işleyen işyerlerinin ödedikleri vergilerin artış göstermesinin oldukça güç açıklanabilir yanları vardır.

1977 yılına ilişkin, ödenen kurumlar vergisi verilerinin gösterdiği başka ilginç noktalar da var. Örneğin, üretim dalındaki işyeri grevedir, buna karşın, bu üretimi işletmenin tekeli niteliğindeki pazarlama ve satış şirketlerinin ödedikleri kurumlar vergisi ise artış göstermektedir. Başka bir deyişle dağıtım şirketine mal veren şirket üretimi durdurmuştur ama, dağıtıcı şirket daha fazla kar etmektedir. Tüm bu veriler, 1977 yılı içinde grevde bulunan bu işyerlerinde geniş ölçüde birikmiş stokların eritildiğini göstermektedir. Stokların eritilmesi, 1977 yılının konjonktürü içinde yüksek fiyatlar ile gerçekleştirilmiştir. Grev bitip iş-

yerleri yineden üretime geçtikleri anda ise çok farklı bir gelişme ortaya çıkmıştır.

BÜYÜK GREVDEN 1978'E KALAN

Bu aşamada, 1978 yılı başlarında, taksitli satışların daraltılması yönünde, giden MC iktidarının aldığı önlem yürürlüğe girmiştir. Bu, yurtdışı talebi kısma yönünde atılmış önemli bir adımdır. İşyerlerinde yeni başlayan üretim, yeni maliyetler üzerinden piyasaya gelmektedir. Yeni üretilen malların fiyatlarında ise yüzde 100'ü bulan artışlar vardır. Bu gelişme de yurtdışı talebi kısma önemli bir işlev üstlenmektedir. Bu yolla, ibracı edilebilir kapasite yaratma çabalarına girilmiştir. Bu neden ileri sürülebilir ücretlerin dondurulması yolundaki istemler yoğunlaşmıştır. Bu koşullar altında, daraltılan yurtdışı talebinden artan ürünlerin ihrac edilebileceği pazarlar, yeni izlenmeye başlanan ikili ticari anlaşmalar yolu ile AET ülkelerinin dışına kaydırılarak yaratılacak istenmektedir. Maliyetlerin çok önemli olduğu bu ortamda, daraltılan yurtdışı talebinin bu sıra, özellikle işçi ücretlerinin dondurulması ile bu girişimde başarıya ulaşılabileceği varsayılmaktadır.

Özellikle dayanıklı tüketim mallarında yaratılmaya çalışılan bu kapasitenin, yeni üretim koşulları altında gerçekleştirilmesi için geçmiş stokları 1977 yılı içinde eritilmiştir. Stokların eritildiği, 1977 grevlerinin bu amaca dönük olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Her yılın Mayıs ayında açıklanan kurumlar vergisi listesinde, bu yıl geçmiş yılların aksine bankalar, ön sırada yer almıyor. Ticari şirketlerin ilk sıralarda yer aldığı görülüyor. Her yıl açıklanan liste "büyük" vergileri içeriyor.

GREVDEKİ 13 İŞYERİNDE KURUMLAR VERGİSİ

Grevde bulunan işyerlerinden, ödedikleri kurumlar vergisi büyük 13 işyerinde, 1977 kurumlar vergisinin gösterdiği gelişme incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

İzmir'de, Maden İş'e bağlı işyerlerinden ikisinde grev uygulanmıştır. Bu işyerlerinden Demaş, 1976 yılında 3,6 milyon lira tutarında kurumlar vergisi ödediği halde, 1977 yılında ödediği kurumlar vergisi, 1976'ya göre yüzde 55,4 oranında bir artış göstererek 5,7 milyon liraya ulaşmıştır. İzmir'de grevde olan bir başka işyeri Elba'dır. Elba'nın 1977 yılında ödediği kurumlar vergisi ise 1976'ya oranla yüzde 51,3 oranında bir artış göstermiş ve 2,1 milyonluk düzeyinden 1977'de 3,2 milyon liraya çıkmıştır.

1977 yılında grevde olan işyerlerinde, İstanbul vergi dairelerine bağlı Sungurlar, Prof'ido, Beko Teknik Sanayi zarar beyan etmişlerdir.

Beko Teknik-Sanayi zarar beyan etmesine karşılık, bu şirketin ticari niteliğindeki yavrusu olan Beko Ticaret'in 1977 yılında ödediği kurumlar vergisinde, bir önceki yıla göre sadece yüzde 17'lik bir azalma olmuştur. 1976 yılında 28,7 milyon lira kurumlar vergisi ödemiş olan Beko Ticaret, 1977 yılında 23 milyon lira vergi ödemmiştir. Öte yandan iki yıldır üstüste zarar beyan etmekte olan Oyak-Renault'un ticari şirketi olan Mais'in 1977 yılında ödediği kurumlar vergisi 77 milyon liraya ulaşmıştır. Üretimdeki şirketler "zarar" etmemektedir, buna karşılık üretilen malları pazarlayan bağlı şirketlerin ödedikleri vergiler sürekli olarak artmaktadır.

18 işyerinden 1977 yılı içinde grevde olanlardan Arçelik'te, 1977 yılı içinde beyan edilen kurumlar vergisi düşmüştür. 1976 yılında 58 milyon liralık kurumlar vergisi ödeyen Arçelik (iki işyeri) 1977 döneminde 13,1 milyon liralık vergi beyanında bulunmuştur. Arçelik'te grev Mayıs ayında başlanmış ve 9 ay sürmüştür.

Grevde bulunan işyerlerinden Çelik Endüstrisi'nde, 1977 yılında beyan edilen kurumlar vergisi, açıklanan listelerde 10,6 milyon olarak görülmektedir. Çelik Endüstrisi'nin 1976 yılında ödediği kurumlar vergisi ise açıklanmış olan 1976 yılı kurumlar vergisi

BÜYÜK KARLARI

İstlelerinde 5,6 milyon olarak geçmektedir. 1977 yılında görülen artış 1976'ya göre yüzde 50'ye yaklaşmaktadır.

Aynı biçimde, grevde bulunan işyerlerinden Motor Ticaret, 1976 yılında 28,6 milyon lira kurumlardan vergisi ödemiş iken, 1977 yılında beyan ettiği, açıklanan kurumlardan vergisi 42,5 milyondur. 1977 yılında ödenen kurumlardan vergisindeki artış oranı 1976'ya göre 40'ın üzerindedir.

MESS işyerlerinden Mako, 1977 yılı kurumlardan vergisi için 13,5 milyon liralık beyanda bulunmuştur. Mako'nun 1976 yılında ödediği kurumlardan vergisi 9,2 milyon liradır. Mako'nun 1977 yılında ödediği kurumlardan vergisindeki artış oranı da 1976'ya oranla yüzde 40'ın üzerinde gerçekleşmiştir. Öte yandan, ödedikleri kurumlardan vergisi yüzde 100'ün üzerinde artış gösteren işyerleri de vardır. Grevde bulunan işyerlerinden Elsel ve Memsan bu konudaki örneklerdendir. Memsan, 1976 yılında toplam olarak 3 milyon lira kurumlardan vergisi beyan etmiştir. Memsan'ın 1977 yılında beyan ettiği kurumlardan vergisi miktarı ise 7,1 milyon liradır. Artış yüzde 100'ün çok üzerindedir. Bir başka örnek, Elsel'dir. Elsel, 1976 yılında 2,9 milyon liralık vergi beyanında bulunmuştur. Elsel'in 1977 yılında beyanda bulunduğu kurumlardan vergisi miktarı ise 14,9 milyon lira olmuştur. Elsel'in beyanda bulunduğu kurumlardan vergisindeki artış oranı, Memsan'ınkinin de üzerindedir. 1975 yılında 15 milyon, 1976 yılında ise 10 milyonun altında kurumlardan vergisi beyan eden Tetra, 1977 yılı kurumlardan vergisi beyanında 16,5 milyon liralık bir toplam göstermektedir.

MESS işyerlerinden Bifer, 1977 yılı için 7,6 milyon liralık kurumlardan vergisi beyan etmiştir. Aynı biçimde, Emaş ve Türk Demir Döküm de yüksek kurumlardan vergisi beyanında bulunan işyerleridir. Emaş 11,1 milyon liralık vergi beyanında bulunmuştur. Bir önceki yıl ödenen kurumlardan vergisi kayıtları içinde, 10 milyon liranın üzerinde kurumlardan vergisi beyan eden kuruluşlar içinde Emaş ismine rastlanmamaktadır. Türk Demir Döküm, 1977 yılında 31,8 milyon liralık vergi beyanında bulunmuştur. Türk Demir Döküm'ün de geçen yıl 10 milyon üzerinde vergi beyan eden kuruluşlar arasında ismine rastlanmaktadır.

BİLİNENLERİN ÖTESİ

Öte yandan Bursa vergi dairelerine bağlı Siemens ile İzmir vergi dairesine bağlı Mannesman'dan veri derlemek mümkün olmamıştır. Zarar beyan eden diğer işyerleri arasında Rabak da bulunmaktadır. 1976 yılı içinde 1,1 milyon liralık kurumlardan vergisi beyan etmiş olan Behimot Belde Çocuk Bisküvileri Sanayi'nin adına, 1977 yılının 5 milyon üzerinde vergi ödeyen kurumlardan vergisinde rastlanmamıştır. Bu işyeri zarar gösteren listesinde de bulunmamaktadır.

Grevde bulunan 13 işyerine ilişkin veriler, kurumlardan vergisi açısından böylesine bir gelişme göstermektedir. Genelinde, hammadde darlığı ve grevlere karşın, ele alınan bu 13 işyerinde, 1977 yılında ödenen kurumlardan vergisinin artış gösterdiği, ortalama artış nüktaının hayli yüksek bulunduğunu ve yüzde 100'e yaklaşan işyerlerinin de olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo'dan görülebileceği gibi, bilgi edinilebilen 13 işyeri, zarar gösterenleriyle birlikte 1977 yılında bir önceki yılı göre daha büyük miktarda vergi beyan etmekteyler.

Bir yanda ithalata bağımlı olarak hammadde darlıkları, öte yandan grevler ve bu gelişmeye karşılık artan vergi beyanları. Açıklanması oldukça güç bir nokta. Bu gelişmenin görünürde açıklanabilir bir tek yanı var: 1977 yılı içinde grevde bulunan işyerleri, ithalatın yarattığı güçlüklerle bağımlı olarak, eldeki stoklarını eritmişlerdir.

1977'nin mevcut koşulları altında, ithalata sürdürebilme olanakları ancak yüksek maliyetli, kredili ithal ve mal mukabili ithalat kanalıyla geçmek ile mümkündür. 1 dolar, 28,5 lira üzerinden ortalama olarak gerçekleştirilebilen bu ithalatın sürekliliği ise ancak sürekli olarak fiyatları yansıtılabilmekle çalışılmaktan geçmektedir. 1977 içinde özellikle kamunun fi-

nansman yönteminden kaynaklanan yüzde 40 oranındaki fiyat artışlarının bir de bu kanaldan zorlanması kaçınılmaz olarak fiyat mekanizmasını alt üst edebilecek boyutlara varacaktı. Öte yandan, 2,3 milyar dolarlık rezervin eritildiği 1975 yılında ve 5 milyar dolarlık ek kaynağın, yabancı bankalar kanalı ile yaratıldığı 1976 yılında gerçekleşen ve geniş ölçüde stoklara bağlanmış olan hammaddeye dayalı hızlı sanayi üretimi artışı, 1977 yılı içinde tümüne yakın bölümünü ile eritilmiştir.

YA GREV OLMASAYDI?

1977'nin Büyük Grevi bu açıdan bir kez daha ve yeniden değerlendirilmelidir. Bu açıdan yaklaşım, 1977 yılı içinde işçi sınıfına indirilmek istenen bir başta darbeyi açıklığa kavuşturmakta. 1 Mayıs 1977'de Taksim'de 34 ölü veren işçi sınıfı, Büyük Grev'in de tüm maliyetlerini yüklenmiştir. Büyük Grev'den 1978 içinde çıkan MESS'e bağlı işkollarında şimdi bir başka gelişme, stokların eritilmiş olması rahatlığı ile tezahür etmektedir. Bu işyerlerindeki üretime dış pazar imkanları yaratılması. Büyük Grev ile yüzde 65 oranında ortalama "ücret artışı" sağlayan grevci işçiler, grev sonrası pazara sürülen malların fiyatlarında yüzde 100 oranında artış olduğunu kendileri açıklamaktadır. Dayanıklı tüketim malları olan talep kısılmıştır. İkinci aşamada ücretler düzeyinde araştırmalar yapılmaktadır. Kendi iç pazarını kontrol altına alan sennseye, dışarı açılma koşullarının oluşturulması için çaba harcamaktadır. Bu gelişmenin maliyeti de işçi sınıfına ödetilmektedir. Türkiye ekonomisi, Batı'nın ulusal ve uluslararası kredi imkanlarından borçlarının ödenmesinde, ithalatın finans edilmesinde 1978 içinde daha fazla yararlanma durumundadır.

Maden-İş grevi etesinde YURUYUŞ'te yer alan incelemede, greve katılan işçilerin uğradığı kayıplar 295 milyon olarak hesaplanmıştır. Kurumlardan vergisine dayanarak yakı smaya çalıştığımız gelişmeden uğranılan kayıpları hesaplamaya olanak yok. Beyan edilen vergi miktarlarının ne denli gerçek olduğu artık günümüzde tartışılmıyor. Asgarisinin gösterdiği veriler bu. Bilinen bir başka gerçek, Türkiye'de rant, faiz ve kâr geliri elde edenlerin 1976 yılı verilerine göre kaçırıkları gelir vergisi miktarının 1976 yılı içinde ödenen toplam gelir vergisinden daha fazla olduğu sayısal olarak 1976 yılında ödenen gelir vergisi 48 milyar lira iken, kaçırılan gelir vergisi ise 52 milyar lira. Böylesine güvenilir veriler ile 1977 Büyük Grevini bir başka açıdan çözümlemeye çalıştık.

1977'de "Türkiye, tarihinin en büyük döviz dar boğazını yaşıyor" dendi. 1977'de Türkiye, 6 milyar dolarlık resmi, 7 milyar dolarlık gayri resmi ithalat yaptı. Ya döviz darboğazı yaşanmasaydı? Türkiye'de 1977 yılında 42 işyerinde 14 bin işçiyi kapsayan grevler oldu, greve giden işyerlerinde ödenen kurumlardan vergilerinin sahiplerinin kendi beyanlarına göre arttı. Türkiye'de 1977'de Büyük Grev oldu. Ya olmasaydı?

KURUMLAR VERGİSİ BEYANLARI "BÜYÜK UYGULAMA ŞİRKETLERDEN, 'BÜYÜK GREV' OYUNLARI KAPSAMINDA OLANLARININ AÇIKLANAN 1976 VE 1977 YILI VERGİLERİ (BİN LİRA)

Öretici Şirketler	1976	1977
Demaş	3.671	5.704
Elba	2.112	3.195
Emaş	-	11.060
Memsan	2.992	7.082
Elsel	2.877	14.967
Beldesan	4.204	6.667
Motor Ticaret	28.573	42.530
Arçelik	58.460	13.063
Türk Demir Döküm	-	31.877
Çelik Endüstrisi	5.625	10.637
Sungurlar	-	ZARAR
Profilo	23.337	ZARAR
Beko Teknik Sanayi	-	ZARAR
TOPLAM	131.851	146.785

Not: Çizgi ile gösterilen haneler, ilgili yılda ödedikleri vergi toplamının belirli bir düzeyin üstünde olmaması nedeniyle haklarında bilgi edinilemeyen şirketleri göstermektedir. Ücretli 13 şirketin diyalık vergilerinin karşılaştırılması 1976 yılına göre toplam olarak daha fazla vergi beyan edildiğini göstermektedir.

MESS Başkanı kanıtıyor:

"İNSAN HAYAL ETTİĞİ MÜDDETÇE YAŞAR"

Sermaye, programının ayrıntılarına ulaşmaya başladı. Düşledikleri bir toplu iş sözleşmesinin maddelerini tek ele alıp geliştirme ayrıntısına kadar vardırılabiliyorlar bunu. İşveren dergisinin 16'ncı cilt beşinci sayısının ilk yazısını "Yüksek Mühendis" Şükrü Er yazmış. Er, aynı zamanda MESS Başkanı, Er, Amerika'nın batı eyaletlerinden birinde kurulu bir iş yerinin o iş yerindeki "sendika" ile imzaladığı dört dönem önceki bir "toplu iş sözleşmesi" ni ele almış ve maddelerini tek tek sıralamış. Sözleşmenin çevirisinin güvenilirliği, hatta hangi iş yerinde ve ülkede yapılmış olduğu önemli değil. Önemli olan, işverenlerin örnek olarak görmeye arzulan bir toplu iş sözleşmesinin "lafzı" ve içeriği konusunda ne düşündüklerini ortaya koymas.

SÖZLEŞME Mİ, SATIŞ BELGESİ Mİ?

Sözleşme, anlaşıldığı kadarıyla 20-25 maddeden oluşuyor. Bir satış belgesinin daha ayrıntılı olması gerekmektedir. Düşlenen sözleşmenin maddelerini yazıdaki biçimleriyle buraya aktarma-

nın olanağı yok. Yerin sınırlılığı bakımından. Yoksa, iyi bir güldürü yazısı olabilir. Yalnız, konunun güldürü ile gerçekleştirilmesi gerektiği de açık. Er, her maddeden sonra Türkiye'den örneklerle karşılaştırmalar yapıp kendi yorumunu da ekliyor. Bazıları, özet olarak şöyle:

"Örnek" sözleşmede giyecek, yiyecek ve öğrenim yardımları yokmuş. Bu durum, işçinin ücretini hür olarak harca-yabilmesini ve tasarruf edebilmesini sağ-lanmış. Sözleşmelere bu gibi ödenekler koymak, işçilerin giyim, beslenme ve eğitim gibi hürriyetlerine engel olmak istemediklerinden; sonuç olarak sözleşmelerden böyle maddelerin çıkarılması..

Sözleşmede hayat pahalılığının artmasına karşı da önlemler (!) alınmış. Yürürlük süresi boyunca fiyatlar yüzde 4'den daha hızlı artarsa, yüzde 4'ün üzerinde her yarın puanlık artış için saat ücretlerine 1 (bir) sent zam yapılacaktır. Er, burada bir "kurnazlık" yapıyor ve çoğu zaman ücret artışı tartışmalarının 10 kuruş gibi rakamlar düzeyinde yürütülmekte olduğunu belirtiyor. Bir

Hayal değil gerçek dünyası

Ticaret Bakanlığı tarafından derlenen toptan eşya fiyatları endeksinin yılın ilk üç ayına ilişkin sonuçları yayımlandı. Daha önceli yıllara ilişkin verilerle yapılan karşılaştırmalar ilginç sonuçlar veriyor. En başta geleni şu: Türkiye son yılların en hızlı enflasyon süreci içinde girmiş bulunuyor. Kısaca, genel endeks yılın ilk üç aylarında son üç yıl içinde toplam yüzde 4-7 arasında artmışken bu yılın ilk üç ayındaki artış hızı yüzde 13'ü aşmış bulunmaktadır. Tablo, sözü edilen bilgileri daha ayrıntılı bir biçimde göstermektedir.

bilmesini sağlamaktadır. 1950-1975 dönemi arasında dört değişik fiyat artışı yapıp gözlemlendi, bunlardan, devalüasyonları izleyen dönemlerin en hızlı fiyat artışlarının gerçekleştiği dönemler olduğu anımsanırsa, 1978'in ilk üç ayında içine girilen durumun bir süre daha varlığını koruyacağı ortaya çıkmaktadır.

Yılın ilk üç ayındaki hızlı fiyat artışının "daha sonra içine girilecek istikrar döneminin zorunlu bir hazırlığı" olarak görüp yorumlayanlar, fiyat artışlarının en çok geldi fiyatlarındaki, başka bir

sent'in 10 kuruş mu yoksa 25 kuruş mu olduğu önemli değil, ücret zamlarını saat başına değil de dakika başına olarak hesaplamak, yarın kuruş düzeyinde bile tartışmalar yapıldığını söyleyebiliriz. Sözü edilen dönemde ve ülkede fiyat artış hızının ulaştığı boyutlar gözönüne getirilirse, sözleşmenin getirdiği zama ek olarak hayat pahalılığının dolay saat ücretlerinin 1,5 liranın üstünde artırıldığına görürüz.

ER'İN MERAMI

Bir işçinin işinin değiştirilmesi sonucu daha düşük ücretli bir işte çalışması ücretinin de fiilen düşürülmesini gerektirir. Halbuki bizde, "kazaan" ücreti artan kimsede ona daimi hak sahibi olurmuş. Ücreti kaza sonucu artırılan emekçiler öne çıksın!

İşveren ve sendika, sözleşme süresince grev ve lokavt uygulamalarına gitmeyecekler, Bu hükümün her hangi bir biçimde ihlali, işten çıkarılma da dahil olmak üzere disiplin cezaları verilmesini gerektiriyor. Lokavt uygulayan bir patronun işten çıkarılması gerçekten eğlenceli bir görünüm vernal. Er, bu maddeyi Türkiye ile karşılaştırıp yorumlarken aynen şöyle diyor: "Memleketimizde ise, her vesile ile kanun dışi eylemlere girişilmektedir." T.C. savcılarını uyuyoruz: Bu cümle bir ihbar kabul edilmelidir... Er'in ifadesinin alınıp, savını kanıtlanması istenmeli. DGM direniş sınırsız işten çıkarılan binlerce işçinin ne gibi bir cezalandırılmaya uğratıldığı sanılıyor?

Örnekler çoğaltılabilir. Son bir tane ile yetinilecek, "Normal işe başlama saatinde ve zamanında işine gelen bir işçi, yeterli bir iş olmaması nedeni ile en az dört saat çalışmıyorsa, normal saatlik ücreti üzerinden ancak dört saatlik

ücret alacaktır". Madde böyle; anlaşılması pek kolay olmuyor ama, Er bu konuda da şunları ekliyor: "Biz de çalışılmamış olsa dahi sekiz saatlik ücret alır". Cümlelerin Türkçesi bir yana, böyle bir uygulamadan, özellikle MESS Başkanı olarak Er'in yakınması gerekiyor. İthal güdülerinin karşılanmaması ve birikmiş stokların eritilmesi amacı ile iş durdurma örneklerinin yoğunluk kazandığı 1977 yılında madeni eşya sanayicilerinin karlarına kâr katmış oldukları bugün artık su götürmüyor.

ABD KİMİ GEÇTİ?

Er, yazısını belirli sonuçlar çıkararak bitiriyor. "Herkes seyanen ve maktu olarak; zam, ikramiye ve temettü gibi ödemeler ücret adaleti ile bağdanasız". Ücretlerde eşitlik acaba, bazı işçilere daha çok bazılarında daha az ücret zammı vererek mi sağlanır? "Adalet" sözcüğünün özgün bir yorumunun yapıldığından kuşku duymamak gerekiyor. "İyl ile kötiyi ayırdeden bir sisten sayesindedir ki; çelik, enerji, dokuma gibi endüstrilerde İngiltere İmparatorluğu ile Rusya çarlığı bir zamanlar dünyada birincilik yarış yaparken, bugün 150 senelik bir tarihi olan Amerika hepsini gelip geçmiştir." Çarlık Rusyası'nın sözü edilen üretim dallarında gerçekten birincilik yarış içinde olup olmadığı önemli değil. Seçili ürünler, ileri sürülen sav açısından şansız seçilmiş. 1976 yılında bile, Sovyetler Birliği, Amerika'dan yüzde 21 daha fazla çelik, yüzde 30 daha fazla petrol ve yüzde 36 daha fazla pamuklu dokuma üretmekteydi. Ayrıca kömür ve yünlü dokuma üretiminde de dünyada birinci idi. Yüzyılın başında bu dallarda İngiltere ile çekişen belki Amerika idi ama bugün bu üretim dallarında başta bulunan ülkenin kimliği konusunda bir yanlılığa yer olmamak gerekir.

YILIN İLK ÜÇ AYINDA

TOPTAN EŞYA FİYATLARI ENDEKSİ ARTIŞLARI (Yüzde)

	1975	1976	1977	1978
Gıda Maddeleri	11,9	4,4	5,0	11,4
Madenler	-2,8	1,1	1,9	41,5
Sanayi Ürünleri	-1,1	6,3	3,6	17,6
GENEL ENDEKS	7,2	5,7	4,5	13,6

Tablodaki sütunlardan ilki İrnak hükümeti günlerini, ortadaki iki yıl MC Dönemini ve son sütun da Ecevit hükümeti günlerini özetlemektedir. Rakamlar, üzerlerinde bir açıklamayı gerektirmeyecek kadar açıktır. Yalnız, YÜRÜYÜŞ'ün bir önceki sayısında fiyat artışlarına ilişkin bir çalışmanın özetlenen sonuçları bile birlikte ele alınmaları, Heriye dönük sonuçlar çıkarıla-

deyişle ithal malları, hamn' ideler ve sanayi ürünleri fiyatlarındaki artışlardan etkilendiğini bilmek zorundalar. Ecevit hükümeti, gerek devalüasyon ile gerekse güttüğü fiyat politikası ile fiyatların daha önümüzdeki bir kaç yıl hızlı, hem de çok hızlı bir biçimde artmasını sağlamak için gerekli önlemleri almaktadır. Ücretlerin dondurulması, dolaylı da olsa, fiilen gerçekleştirilmektedir.

CHP VE "BÖLÜCÜLÜK"

NECATİ SİYAHKAN

Önüne gelenin "anarşik olay"lardan söz ettiği, bugünkü ortamda, emperyalist sistemin Türkiye üzerinde oynamak istediği bazı oyunlar konusunda özellikle dikkatli olmak gerekmektedir.

Türkiye'de emperyalizme bağimli burjuvazinin en azından bir konuda çok başarılı olduğunu kabul etmek gerekir. Öyle ya, bugün burjuvazinin zorlamaları ve dayatmaları sonucunda en ilerici geçinmelerimiz bile olup bitenler için, "anarşik olay", "anarşi" gibisinden kavramları çekinmeden kullanabiliyorlar. Sorun, hiç kuşkusuz basit bir kelime seçiminden ibaret değildir. Söz konusu olan, "anarşik olay" etiketinin, asıl mesele olan faşist tirmanışa göz ardı etmesi, onu örtebilmesidir. Gerçekte, bugün Türkiye'de "anarşik olaylar" kesinlikle söz konusu değildir. Söz konusu olan, tirmanışa faşizm ile, ona karşı direnen güçler arasındaki mücadeledir.

Bundan önce yine YÜRÜYÜŞ dergisinde yer alan bir yazımızda (Doğudaki Tehlikeye Dikkat, Yürüyüş sayı: 151) bu sözü edilen "anarşik olaylar" perdesi ardında, burjuvazinin Doğu sorununu kullanabileceğinden söz etmiştik. Tüm ilerici güçlerin bu konuya özellikle eğilmeleri, dikkatli olmaları gerektiğine işaret etmiştik. Özellikle son Malatya ve Elazığ olayları ile doğrulanıyan bu tehlikenin üzerinde yeniden durmakta yarar vardır.

Burada , tümü de burjuvazinin iktidarlara olmakla birlikte, değişik iktidarların Kürt sorununu üzerinde idarelikleri politika üzerinde de ayrıntılı olarak durmanın gereği vardır. Çünkü, genel hatları ile bakıldığında, burjuvazinin çeşitli iktidarlarının işlevi, doğu sorunu söz konusu olduğunda, birbirini tamamlar bir nitelik kazanmaktadır.

Alalım bir MC iktidarı. Birinci ve İkinci MC iktidarları döneminde, Türkiye öçünde gelişen işçi sınıfı hareketine karşı, yerine göre şoven milliyetçi, yerine göre de dinci-ümmetçi akımlar beslenip palazlandırılmıştır. MC iktidarları, bu gelişme ellerinden gelen katkıyı ergirmişlerdir. MC'nin bu genel tirmanış, Doğu bölgemizde de özel bir yansıma bulmuş, bölge gerici akımlar tarafından hem coğrafi, hem de ideolojik planda adeta bir kuşatmaya uğratılmıştır. Gerici-faşist hareketlerin adeta durumunda bazı kentler ve bölgeler ortaya çıkmıştır.

Buwin, bu ortamı, bu koşulları devalan bir CHP iktidarı vardır. Hiç kuşku yok ki, CHP, sözkonusu odakları besleyen, geliştiren bir siyasi kuruluş değildir. Ancak sorunu da burada ortaya çıkarmaktadır. Verili koşullar, yani Doğudaki MC iktidarları ile yaralanıyan altpa, CHP'nin ve kadrolarının geleneksel "Kemalizmi", "ulusal bütünlük konusundaki hassasiyeti" ile bütünlüğünde sorununu daha da hassas bir noktaya gelmesinden söz edilebilir.

Bu açıdan, burjuvazinin Türkiye'de uyguladığı politikanın tarihsel bir gelenegi de vardır. Türkiye'de ne zaman işçi sınıfı hareketi gelişip güçlenirse, Kemalist kadrolar tarafından mutlaka bir "Doğu sorunu" yaratılmıştır. "Eli kulağında bir Kürt isyanı" propagandası ile, ilginçtir ki, kendilerini ilerici hatta sosyalist sayan kesimler bile Doğudaki uygulanıyan baskıları "Haklılığın" ikna edilebilmişlerdir. Kısacası, burjuvazi kendi körüklediği, beslediği

şovenizmi, tüm Türkiye işçi sınıfına karşı uygulanan bir politikanın gereği yapılmış, Doğu'da ektiği tohumları, Türkiye öçünde biçmiştir. Değindiğimiz gibi, bu politikanın ilginç yanı, mevcut iktidarı "ilerici" niteliğinden hareketle, şoven politikanın ilerici kesimlere bile benimsetilebilmesidir.

Bu açıdan bakıldığında zaman, 1925 yılı hatırlanmanın yararı vardır. 1925 yılı, Türkiye'de sosyalist hareketin gelişiminde önemli sayılabilecek yıllardan biri olmuştur. Aralarında "Aydınlık"da bulunan, işçi kesimine yönelik dergileri içeren çeşitli yayımlar mevcuttu. 1925 yılının Şubat ayına "Şeyh Said İsyanı" damgasını vurdu. Olayın gerici niteliği karşısında, sosyalistlerin Kemalist Ankara hükümetini desteklemeleri de para etmedi. 4 Mart 1925'de 578 sayılı Takrir-i Sükun kanunu çıkarıldı. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi Şeyh Said olayı ile hiçbir ilgisi olmayan büyük kentlerde sosyalistler tutuklandı, dergileri kapatıldı.

Çaha sonra, 1936 yıllarında gelişen işçi sınıfı hareketine karşı Türk Ceza Kanunu'na 141 ve 142. maddeler konmuş, bunlarla da yetinilmeyerek 1938 yılında Dersim hareketi ve katliamları başlatılmıştır. İlginçtir ki, yine aynı tarihlerde İstanbul'da Harp Okulu ve Donanma olayları yaratılmış; aralarında Nazım Hikmet'in de bulunduğu geniş bir kesim büyük cezalara çarptırılmışlardır.

Ne öçünde "yenilenirse" yenilensin, CHP'nin bu geleneksel yapısını ve daha da ötesi kimi ilerici çevrelerdeki cazibesini göz önüne alırsak, dikkatli olmanın gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkaracaktır. Örneğin, son olayların bir değerlendirilmesi yapıldığında temeldeki faşist tirmanış, Doğu'ya ekilen provokasyon tohumlarını adeta unutturmak istemesine ortaya çıkarılan "Türkiye'de bölücülük" edebiyatını ve bu edebiyatın kimi ilericiler de dahil kamuoyundaki etkisini önemle ele almak gerekmektedir. "Bölücülük" sözcüğü Başbakan ve İçişleri Bakanı'nın ağzlarından da sık sık duyulur olmuştur.

Malatya olaylarından sonra toplanan CHP genel yönetim kurulunun Ecevit Başkanlığında yaptığı toplantıdan sonra yayınladığı bildiri, gazetelerde şu başlıklarla yer almıştır: "Fenöğlü suikastı ulusal birliği bölmeyi amaçlayan vahim bir olaydır." Önemli olan diğer bir nokta da CHP'nin bildirisinde Doğudaki ve Malatya'daki olaylara ilişkin olarak tek bir faşist uygulamadan yeri da baskın söz edilmemesidir. CHP'nin açıklaması "ulusal birlik" sözcükleri ile başlamakta, aynı sözcüklerle bitmektedir.

Unutmamak gerekir ki, CHP'nin de ehlileştirilerek sahneye sürüldüğü böyle bir oyunda zarar edenler, tümüyle Doğu ve Batı emekçileri olacaktır. Burjuvazi, MC iktidarları ile CHP iktidarlarını birer birer ele alıp, kimin neye yakın olduğundan hareketle, görevleri paylaşımına çalışmaktadır. MC'nin ektiği tohumlar, CHP'nin belirli konularında "hassasiyeti" ve belirli çevreler üzerindeki "etkisi" ile birlikte düşünüldüğünde, aynı oyunun farklı oyuncuları birer birer ortaya çıkmaktadır.

Doğu bölgemizde birbirini izleyen olayları bu bütünlük ve nihayet bu "işbölümü" içinde değerlendirmek gerekmektedir.

YÜRÜYÜŞ okurlarından

SOLDAKİ ŞAŞKINLIKLAR.

Evet, Soldaki şaşkın bir "siyasetin" yayını olan Devrimci Yol dergisinin 1 Mayıs 1978 tarihli sayısında yukarıdaki başlık adı altında bir yazı çıktı. Kendi açılımlarında "soldaki şaşkınlıklardan" bahsetmişler. Fakat bir şeyden bahsetmeyip unuttular. Oda kendi şaşkınlıklarına. Onların şaşkınlıklarından da biz bahsedelim. Hemde kendi yazılarında ki yalan ve tutarsız açıklamaları.

Şöyle yazıyorlar: "İçinde bulunduğumuz günler bakımından özellikle şanlı 20 Mart direnişinden sonra tüm revizyonist ve oportünistlerin teslimiyetçi yüzleri bir kez daha olanca çöplükleri ile açığa çıktı. 20 Mart direnişi Ecevit'in tüm anti-faşist halk güçlerine karşı açık tavur alışı için bir vesile oldu. Bu durum karşısında revizyonistlerin akları başlarına geldi ve aman CHP sağa kayıyor yandaşlarını yükseltmeye başladılar. Şimdi CHP'nin dışında bir yerdesolculuk yapmaları, demek hiç de iç açici bir iş olarak görülüyordu. Hal böyle olunca bilki günah çıkartarak CHP'yi tekrar kazanmak imkanı doğabilirdi. Yada CHP hiç olmasa kendilerine dokunmazdı."

Önce şunu söyleyelim ki; burada yazılanlar bazı sol "parti" ve guruplar için ve de DEVRİMCİ YOL "siyaseti" için geçerli olabilir. Fakat Türkiye İşçi Partisi için değil.

Şimdi soruyoruz: T.I.P. CHP'nin sağa kaydığını CHP'yi kendi çizgisinde tutmak için sol güçlerin CHP'ye karşı etkin bir muhalefet yapması gerektiğini daha yeni mi söylemişler yoksa Türkiye'de ilk defa ve bundan çok çok önce mi söylemişler?

Şimdiye kadar CHP kuşrukçuluğuna kim yapmıştır, CHP dışında solculuğa kim yapmıştır?

CHP iktidarı, NATO'YA HAYIR kampanyasında gözler önüne serildiği gibi TIP'ilere dokunmuş mudur, dokunmuş mudur?

Yazının devamında TIPK ile TIP'i aynı sepete koyarak burjuvaziye uşaklık edildiği söyleniyor.

Yine soruyoruz, İçinden emekçiden yana olan, kitle eylemlerini desteklemekte, Terörüst bireysel ve grup hareketlere karşı çıkmakta ve NATO'ya hayır kampanyası açmakta mi yoksa bireysel terörüst, ve göçlet hareketleri desteklemek mi burjuvaziye uşaklık ediliyor.

Yazılarında şöyle devam ediyorlar

"TIP'iler Devrimcilere karşı mücadeleyi faşizme karşı mücadelenin temel bir unsuru olarak görüyorlar" "Bunu yazdıktan sonra Yürüyüş'ün 20 Mart direnişi ile ilgili yazısının bir bölümü aynen alınarak o kusunun f' erinde duruluyor ve oradan şöyle bir anlam çıkarılıyor. "TIP'iler Ecevit'in yer yer pasif direnişi aktif direnişe çeviren eylemler dediği şeyi zinhâr biz yapmadık, hepsini göçletler yaptı, biz masumuz demek istemişler."

Halbuki o yazıda göçletlerin yaptığı iş ve kilmere yaradığı çıkıca belirtilmiş. Ayrıca Yürüyüş'ün o sayısındaki 20 Mart'la ilgili bütün yazılarında kitle direnişinin dektehlediği ve böyle direnişlerin destekleneceği, Maocu ve göçlet akımlara karşı verilen mücadelenin Faşizme karşı mücadele ile bağlantılı olarak görüldüğü açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu kadar açık yazılan bir yazı böyle anılmaları çıkarılmaları ve bu işlerin banyala dolanla yürütüleceğini sananlar bir gün mutlaka kitleler tarafından terit edileceklerdir.

Biz Yürüyüş okurları da Maocu ve göçist akımlara karşı mücadeleyi faşizme karşı mücadelenin önemli unsurlarından biri görüyoruz ve göreceğiz.

ZEYNEL BİÇER

ORTACA MUĞLA

İNSANLARLA NASIL OYNANIR?

YAYKUR mektupla öğretim Meslek Kursları yıl sonu sınavlarının 13-14 Mayıs 1978 Cumartesi-Pazar günleri yapılacağı bir ay önceden ilgililere duyurulmuştu.

Bu kurslar: Elektrikçilik, Elektronik Radyo-Televizyon tamiri, Daktilo, Maki-

na Teknik Resmî gibi konuları kapsama maktadı. Kurslara katılanların büyük bir çoğunluğunu işçiler oluşturmaktadı. Düzenin kendilerini eğitimsizliğe mahkum etmesinin eksikliğini gidermeye çalışıyor işçiler...

Başuruma belgelerinde hangi ilde sınavı girmek istediği sorulduğu halde kursiyerlerin tercihi dışında büyük bir çoğunluğu Ankara'da sınavı çağırılmaya ve sınavı yer olarak da Teknik Öğretmen Okulu bildirilmiştir.

Sınav saatinde, sınav yerine gelen kursiyerler: "Sınavların belirsiz tarihe ertelendiği" duyurusu ile karışıklarla. Sordular, sordular! ...

"Niçin ertelendi? Daha önce bildirilemezmiydi? Erteleme gerekçesi nedir? İşçiler işlerinden zor izin almışlardı, ücret kaybına uğramışlardı bir daha nasil izin isterlerdi, iki günlük otel parasını peşin ödemişlerdi bu kayıplarını hesabını kimsen soracaklardı..."

Yanıtlama basitti:

Onlarda bişey bilmiyorlardı. 12 Mayıs Cuma öğleden sonra sınav soruları beklenirken gelen yazılaneretelemekara-ri çıkmıştı. Onların bu konuda ne yetkileri ne de bilgileri vardı. Kursiyerler haklıydı ama yapacak bişey yoktu. Soracak yer de! Çünkü tatildi. Erteleme kararını alıp, yazılanlar hafta tatilindediyler... Tatil olmasına karşın Teknik Okullar çevresinde yer yer polis otoklarını bindirilmiş olarak mevziledikleri de gözden kaçmıyordu...

Oy verdikleri CHP'nin, CHP'li Milli Eğitim Bakanının bu kazınımın acıyaya başları önde ayırdı işçi kursiyerler sınav yerinden...

CENAP DOĞAN
İSTANBUL

SAVAK: BİR GİZLİ SERVİSİN ANATOMİSİ

İran'daki son gelişmeler, tüm dünya kamuoyunun yakın ilgisini çekti. Şah rejiminin niteliği ile, ünlü baskı örgütü SAVAK'ın acımasız uygulamaları ile İran, Türkiye'li okurlar için de yabancı bir ülke değil. Batı Almanya'da yayınlanan ünlü "Der Spiegel" dergisi, İran'a ilişkin olarak yayımladığı bir uzun makede şu satırlara yer veriyor: "Savak gizli polis örgütünün 50 bin ajanı, halkı hemen her yönden kontrol altında tutmaktadır. Uluslararası Af örgütünün verilen rakamlara göre, İran'daki siyasi mahkumların sayısı 50 bin ile 100 bin arasındadır. 1972'den bu yana 300 idam emri verilmiş ve 70'i aşkın

kişi cadded ortasında polis tarafından vurularak öldürülmüştür. "Spiegel" in böyle anlattığı Savak örgütüne ilişkin olarak, İran dışında bulunan ilericiler, yurtseverlerce yayınlanan "İran-Komitee Informationkdiensit" aldı organ da geniş bir yazı yayınlamış, örgütün işleyişi hakkında kamuoyuna açıklamada bulunmuştur. İran'daki baskı rejiminin kavranmasında büyük önem taşıdığını sandığımız bu incelemeyi, bu sayımdan itibaren okurlarımıza sunuyoruz.

YÜRÜYÜŞ

ÖN HATIRLATMALAR

Ocak 1977'de, Federal Almanya'nın "Anayasa Güvenliği - Verfassungsschutz" örgütü ile İran'ın "SAVAK Gizli Servisi" nin işbirliği yaptığı, kamuoyuna yansınca, Bonn hükümeti bu işbirliğini, yalnızca "uluslararası terörizm"e karşı "masum" bir ilişki gibi gösterme gayretine girmişti. Bu yolla Federal Alman Hükümeti, bir yandan bu işbirliğinde sırf üst düzeyde iki devletin yüksek çıkarlarının gözetildiği izlenimini uyandırmak istiyor, diğer yandan da SAVAK'ın diğer ülkelerle gizli servislerinde farkız olduğu hissi verilmeğe çalışılıyordu.

Oysa tüm kurgusuyla SAVAK, bir totaliter diktatörün baskı organıdır ve temel görevi, İslam vahşi zorbalığın baskısı altında tutarak monarko-faşist iktidarın güvenliğini sağlamaktan ibarettir. SAVAK'ın yöntemleri, "hiir dünya" denen "demokratik" devletlerin İstihbarat örgütlerini gibi değildir, deşhet saçma, şantaj, tehdit, adam öldürme, işkence ve cinayettir. Bu bakımdan SAVAK'ın kurbanları yalnızca belli bir ideolojika temsilcileri değil, fakat demokratlar, kültür adamları, vatandaşlar, anti-faşistler, ulusal, hareketler sosyalistler ve komünistlerden meydana gelen geniş bir çevreyi kapsamaktadır.

SAVAK doğrudan doğruya Şah'ın emri altındadır ve yalnızca ona karşı sorumludur. Ülkenin tüm yönetim mekanizmasının dışında ayrıncı bir kuruluşdur. Oluşumu 1956'ya kadar gider.

TARİHSEL OLUŞUM

1941'de mütteliklerin İran'a girmeleri ile Hitler Almanyası'na açık yakınlık göstermiş olan Rıza Şah'ın kovulması, İran halkına politik yönden bir nefes almırmıştı. Musaddik hükümeti zamanında demokratik hayat ve antiemperyalist mücadelelerin gelişimi doruk noktasına varmıştı.

Emperyalizme karşı mücadelenin ana hedefi İngiliz emperyalizmi ve onun yerli işbirlikçisi olan monarşi idi. 1951-53 yıllarına kapsayan o dönemde bu her iki düşmana önemli darbeler indirilmişti.

Kısa bir süre içinde İngilizler ülkeyi terk etmek zorunda kalmışlar, ülkenin en büyük gelir kaynağı olan petrol endüstrisi devletleştirilmiş ve emperyalizmin on yıllar süren sömürüsünden sonra gerçek sahibine, İran Halkına geri verilmişti. Şah'ın yetkileri en aza indirilmiş ve Musaddik hükümetinin talebi ile bu "Şah yönetici değil temsilcidir" durumu, Anayasada bütünleyleyici ve geniletilici tedbirlerle güvence altına alınmıştı.

İran'da kitlelerin antiemperyalist mücadelesinin bu başarıları yeni bulmakta da gecikmedi: Örneğin vurguncu Miras kralı, vatansever subaylar tarafından tahttan indirildi ve ülkenin kovuldu.

Emperyalistler için - özellikle İngiliz emperyalizmine karşı daha güçlenmiş bulunan Amerikan emperyalizmi için - bu gelişmeler alarm niteliği taşıyordu. İran'a uygulanan ekonomik boykot, hükümetin kararlı tutumu sayesinde etkizsiz keldiği gibi, tam tersine, Musaddik hükümetinin önderliğindeki "ulusal cephe" hareketini daha da güçlendirmeye yarandı. Böylece emperyalizm ve mo-

narşi için tek çıkar yol kalmıştı: "hükümet darbesi". İlk darbe teşebbüsünü başaramadılar. Şah ülkeyi terkedip kaçmak zorunda kaldı. CIA ile monarşinin işbirliği ile girilen bu darbe hareketinin öğrenilmesi üzerine yüzbinlerce insan monarşinin kaldırılmasını istedi.

Bir hafta kadar sonra ikinci bir darbe teşebbüsüne girildi ve bunu başardılar. Bu darbe bir askeri darbenin tüm karakteristiklerini taşıyordu: Yerli gerillik, emperyalist ülkelerin gizli servisleri ile işbirliği yapıyor, seçimle başa gelmiş hükümeti deviriyorlar, bir askeri hükümet kuruyorlar. Bu hükümetin asli görevi ilericiler ve antiemperyalist güçleri safdışı etmek ve fiilen "yoketmek", muhalefetin tamamen ortadan kaldırılmasından sonra da, arkasında gene askerlerin bulunduğu bir sivil hükümet yönetimi devretmek. Darbeciler, sıkıyönetim, kitle halinde tutuklamalar, katliamlar yoluyla kitlelerin hareketini dağıtmayı ve kadrolarını öldürmeyi başardılar. Darbenin ardından sivil mahkemeler kaldırıldı, yerine askeri mahkemeler kondu. Bugün hâlâ böyledir.

"BEYAZ DEVRİMİN" İÇYÖZÜ

Bir yandan Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki gelişmeler ve yeni sömürgecilik koşulları, öbür yandan ise başarılı devrimler ve kurtuluş mücadeleleri, 1960 yıllarının durumunu karakterize etmektedir. Kapital ve meta ihracı için pazar zorunluluğu ile az gelişmiş ülkelerin hammaddelerine mecbur oluşu, emperyalizmin, uzun vadeli ekonomik ve stratejik çıkarları adına politik ve idari hareketlerinin temel belirleyicisidir. İran'da, bu düşünce, darbeden ve monarşinin tekrar ihya edilmesinden sonra, "beyaz devrim" denen hareket, tüm toplum alanlarının "Amerikanlaştırılması" polis ve ordunun güçlendirilmesi ve SAVAK'ın kurulması yoluyla fiilen uygulanmıştır. Tüm bu tedbirler, bağımlı bir kapitalizmin gelişmesini zorlamak adınırdır. 2. Dünya savaşı ardından yeni bir emperyalist görev bölüşümü sonucu İran'da egemen üretim biçimi haline ge-

tirilen İran kapitalizminin bağımlılığı salt ekonomik alanla sınırlı da değildir: Ülkenin ve tüm kurumlarının emperyalist sistemle bütünleştirilmesi amaçlanmıştır.

Bunun da ötesinde, monarşiye, ülkeye baskıyı yoğunlaştırma görevi yansır, bölgede de emperyalizmin köprübaşı olarak temsilcilik görevi düştüştür. İşte bu işlevle, ini yerine getirebilmenin ön şartı, iyi eğitilmiş vurucu bir gizli servis vucuda getirilmesiydi. Böylece SAVAK 1956 yılında kuruldu.

SAVAK'ın kuruluş, bünye, organizasyon, görev kapsamı, ajan eğitimi vb. tasarımları CIA'dan kaynaklanır. Bugün bile CIA ve İsrail gizli servis ajanları, SAVAK'ın etekli kademelerinde fiilen çalışmaktadır.

İran'daki polis ve terör rejimi, SAVAK'ı, herşeyi bilen ve her bir yurttışı tam kontrol altında tutan, "herşeyi kadın" bir işpion teşkilatı olarak göstermek gayretindedir. Bu propagandanın amacı açık: Psikolojik etki yoluyla tek tek herkesi korku ile sindirmek.

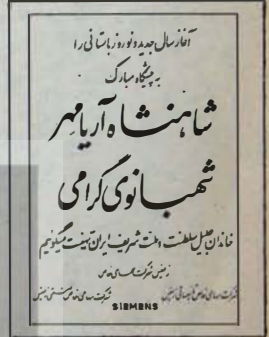
Ne var ki, 60'lı yılların sonundan bu yana silahlı mücadelenin gelişimi ve en şiddetli terör halinde bile devrimci güçlerin, örgütlerini kurmayı, onları pekiştirmeyi ve rejime etkin darbeler indirmeyi başarmış olmaları, SAVAK'ın, gerçekte "başlık bacaklar üstünde duran bir almet heykel" durumunda olduğunu kanıtlar.

SAVAK'IN YAPISI VE KURGUSU

SAVAK'ın çalışmasını daha gözle görürün biçimde açıklamak için onun yapısını kısa bir göz atalım. SAVAK üç bölüm halinde çalışmakta: Ana Şubeler, SAVAK-Tahrir ve SAVAK-Taşra...

Ana Şubeler:

1. Şube: SAVAK'ın genel karargahıdır. Planlama ve uygulama kurunnarı burada çalışır. Direktörü General Nasır, 1953 darbesinde kendini göstermiştir ve Şah'ın ve CIA'nın rütmet adamıdır. Aynı zamanda 3. ve 8. şubeleri de yönetmekte ve kontrol etmektedir. Ajanla-

Alman şirketlerinin ikonu

rı yetiştirilmesi de bu şubeye aittir. Aıt kademe ajanlarının eğitimi İran'da yapılrken, yüksek kademe ajanlar, eğitim için Amerika Birleşik Devletleri'ne veya İsrail'e gönderilmektedirler.

2. Şube: Haber toplamak ve bunları 7. Şube'ye aktarmakla görevlidir.

3. Şube: Güvenlik Masası adını almıştır ve muhalifleri kontrol, takip, tutuklama, işkence etme ve öldürme işleri ile yükümlüdür. (1) Bu şube, şeffi Sabeti'nin marifeti ile, yüzlerce demokrat ve devrimcinin idamını sağlamıştır. Yardımcısı Behpour ise, 1967'den 1971'e kadar, yurt dışındaki öğrenim görüp yurda dönen öğrencilerin soruşturmasını ile görevli idi. 1971-75 arası, Dr. Sadyadi takına adıyla önce Münih'teki İran konsololuğunda, daha sonra da Bonn'daki İran Büyükelçiliğinde çalıştı. 1975'den sonra tekrar İran'a döndü. Gensleyen grev hareketleri ve silahlı mücadele hareketlerini daha etkin biçimde karşılayabilmek amacı ile, 3. Şube, polis ve jandarmayla birlikte bir "Bozgunculukla Mücadele Müsterek Komitesi" teşkil etti.

3. Şube, SAVAK'ın en büyük şubeleridir. Ülke içinde ve dışında muhalefetin jurnalnenmesini bu şube yürütür, ajanların ve muhbirlerin tüm raporları bu şubede toplanır ve tüm işkenceci alcaklar ve cinayet komandoları bu şubenin görevleridir. Monarko Faşist rejiminin egemenliğinin güvenliği için tüm faaliyetler SAVAK'ın bu şubesi tarafından tezgahlanıp uygulanır.

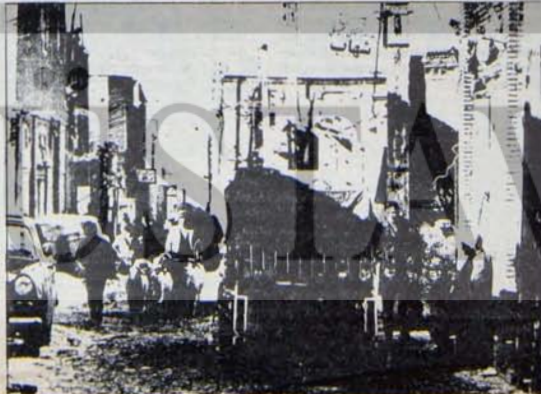
4. Şube: SAVAK ajanlarının gözlem ve korunmasından sorumludur.

5. ve 6. Şubeler: Teknik çalışmalar yürütürler.

7. Şube: Gerek kendisi tarafından sağlanmış, gerekse 2. Şube tarafından kendisine aktarılmış tüm istihbaratın değerlendirilmesi ile görevlidir. Değerlendirilmesi yapılmış istihbarat "dost ülkeler" istihbarat teşkilatlarına, örneğin ABD, İngiltere, İsrail ve Batı Almanya'ya da iletilir. Ayrıca bu şube, İran-Pakistan-Türkiye arası bir pakt olan CEN-TO'ya da istihbarat sağlamakla yükümlüdür.

8. Şube: Karşı istihbaratı önlemek sorumluluğunda'dır.

9. Şube: İranlıların ve yabancıların ülkeye giriş çıkış kontrolleri ve pasaport vize işleri ile görevlidir.

İran halkı Savak korkusunu yenecektir

SAVAK'IN İRAN İÇİNDEKİ FAALİYETİ

Söz ve yazı özgürlüğünün kökünü kurutmak, muhalefeti bastırmanın esaslarından biri. Ülkenin tüm basını SAVAK'ın sansürü altındadır. Bütün gazete, dergi ve yayınevleri redaksiyonlarında bir SAVAK görevlisi mevcuttur. Radyo ve Televizyon devlet elinde olduğu için baştan kontrol altındadır. Üniversitelerde doğrudan doğruya SAVAK'a bağlı informal üniversite muhafızlarının bulunuşu günlük olaylardandır. (2) Ülkenin kültür makamlarında, Kültür Bakanlığı müteahhirden yüksek okul hocalarına ve eğitim görevlilerine varana kadar, SAVAK işbirlikçileri bulunmaktadır.

Kendi yayın merkezlerinden de (Pehlevi ve Franklin Yayınları gibi...) SAVAK, habire monarşinin yüceltilmesini, yeni sömürgeci sapık kokmuş kültürü, antikomünizmi ve özeleştirmeyi propaganda eden bir dizi kitap, gazete ve dergi yayınlıyor. Böylece, bu propaganda yoluyla kitlelerin - özellikle de gençlerin - bilincini etkileyeceklerini umuyorlar. Ancak, SAVAK, öğrencileri ve entelektüelleri kendine çekmeyi, hatta tarafsızlaştırmayı bile asla başaramamıştır. (3) Amnesty International tarafından 50.000 olarak belirlenen siyasi tutuklu ve mahkum sayısının yaklaşık % 80'ini İran aydın kesimi meydana getirmektedir. (4).

Ülkenin tüm resmi kuruluşları SAVAK'ın kontrolü altındadır. Yetkili amirler, yönetim kademelerindeki memur ve görevliler ya bizzat SAVAK ajanlarıdır, ya da SAVAK'a hesap vermekle yükümlü durumdadırlar. Herhangi bir işlemi görevle atama, ancak SAVAK'ın yazılı onomu görüşü ile mümkündür. SAVAK'ca yizde yüz güvenilir görülmeye belediye görevlileri, ancak sürelî sözleşme ile çalıştırılabilirler. Birçok memur ve görevlinin, çocuklarının siyasi bağlanmalarından ötürü sorumlu tutuldukları da bir hayretle karşılanmamaktadır. Yakınların tutuklanması çok olağandır.

Tüm Parlamento, gene SAVAK'ın bir uzantısından başka birşey olmayan faşist "Rastahis - Yeniden Doğuş" Partisi üyelerinden meydana gelmektedir. Buna rağmen, her dönem başında her Parlamento üyesi, tarihsel bir istifa belgesini imzalamak zorundadır, böylece SAVAK bunların herhangi birinden, istediği anda kurtulabileceği garantisini verir.

Örünün yüksek subayları özellikle Majestelerine sadakatlerini ispatlaması ve onun itimatında mazhar olmuş bulunmalarına rağmen, gene de ordu komutanları SAVAK kontrolündedirler ve uzun süre aynı makama tutulmazlar. Askeri darbe korkusu çok fazla olduğu için, komutanlar genellikle bir görevde 2-3 yıl bulununca bir başka görevde kaydırılırlar. Ayrıca, son üç yıl içinde iki komutanın helikopter kazasında ölmeleri de bu anlamda dikkat çekicidir.

Ote yandan bütün büyük işletmelerde de SAVAK hazır ve nazırdır. Her çeşit gizli yolla işçiler arasında jurnal faaliyeti yürütülmektedir. İran'da işçilerin sendikal örgütlenmesi yasaklanmış olduğu için, SAVAK'ın düzenleriyle, başlarında SAVAK ajanları bulunan işyeri "sendikalar" oluşturulmuştur. Bu sendikalar gözünde her grev, düzeni yıkıcıdır ve işçilerin grev öncülerini hemen tutuklanın ve grev gene de sürcek olursa derhal jandarması ve polis devreye sokulur. Böylece örneğin 1976'da Djakan tekstil fabrikası işçileri üzerine ateş açılmış, 45 işçi öldürülmüş, çok sayıda işçi yaralanmış ve tutuklanmıştır.

Kırsal bölgelerde de halk SAVAK tarafından kontrol edilir. Toprak reformu adını taktığı geçiştime ile köylü halkın yokluğunu gidermeyi başaramadığı için, rejim, ıncı parası tahsiline karşı çıkan birçok köylü ayaklanması üzerine devletçe kurulmuş kooperatiflerdeki ve zirai birliklerdeki SAVAK ajanlarını yollamak zorunda kalmıştır. Rejime karşı en büyük ayaklanma Fars bölgesinde olmuş, Şah dostu subay Minbashian'ın emriyle uçaklar ve helikopterler bölgeyi bombalamışlardır. Hayatta kalanların bir bölümü, karargah mahkemesi kararıyla hemen idam edilmiş, diğerleri tutuklanmıştır.

Altındaki tahtı Savak'la korumaya çalışıyor

20 Hektar'ın üstünde toprağı bulunan her çiftçi, devlet zirai birliklerine girmek zorundadır. Ote yandan, küçük toprak sahipleri ise, toprağı işlemek için kurutabilecek kadar araç ve gerece sahip olmadıklarından zaten satmak zorunda kaldıkları için, baştaki kural tüm köylüğü SAVAK kontroluna tam anlamıyla girmesi demektir.

SAVAK'IN İRAN DIŞINDA FAALİYETİ

1963 Ağustos'undaki CIA Darbesinin ardından, tüm parti ve örgütlerin kovuşturulması ve dağıtılması, gerçek toplumsal muhalefet birliğine uygulanan katliam ve işkence, kültür ve eğitim kurumlarının birbirlerinden kapatılması, üniversite ve akademilere öğrenci alınmaması çok az bir lise mezunu sayı ile sınırlanmıştır, İran'daki muhalifleri ve aydınları Avrupa ve Amerika'da toplanmağa zorlayan temel nedenler olmuştur.

İran'da kapatılan ve yasaklanan parti ve kuruluşların üyelerinin yurt dışında yeniden örgütlenmeleri ve öğrenci sayısının artması, Şah'ın kanlı diktatörlüğüne karşı kamuoyu yaratıcı bir direniş başlattı. Avrupa ve Avrupa dışı ülkelerde ayrı birlik ve federasyonlar halinde oluşmuş siyasal ve sendikal yönelimli öğrenci örgütlenmeleri, 60'lı yılların başında bir dünya örgütü içinde biraraya geldiler: CISNU)

SAVAK, yurt dışındaki bu siyasi muhalefet örgütüne biçiminde kovuşturulma geçti ve çabasıyla özellikle İran'daki monarko-faşist diktatörlüğe karşı İran aydınlarının Avrupa ve Amerika'da örgütülü biçimde yükselttikleri dünya çapında başarılı muhalefet çalışması üzerine yoğunlaştırdı.

Kapitalist devletlerin emperyalist sistemi çıkarları çerçevesinde, SAVAK, yurt dışındaki siyasi-askeri gizli faaliyetine, NATO, CENTO, SEATO pakları ile başladı.

ÖRGÜTSEL İLİNTİLER

SAVAK'ın yurt dışı faaliyetlerini, örgütsel merkezi Tahran'daki SAVAK 3. Şubesidir. Bu makamın dört altı şubesinde birincisi, herbiri yurt içi ve yurt dışı kontrol edilmesi gereken politik grup, örgüt ve ulusal hareketi ıslah etmek üzere altı özel bürosu ile muhalif ve sendikal örgütlenmeleri gözlemek, işlerine sızmak ve başı altına almakla görevlidir.

Polis ve Jandarması ile "Müşterek Komite" içinde bu birinci altı şube, yurt içi ve yurt dışı muhalefetin kişi ve örgütleri ile ilgili tüm gizli bilgileri, bunlara dayanarak tutuklamalar ve işkenceler yapılmak üzere oluşturur.

Birinci alt şubenin altı özel bürosundan birinci ve ikinci, yasaklanmış parti ve örgütlerin faaliyetini takip eder, üçüncü büro tüm akademisyenler ve diğer muhaliflerle ilgili bilgi toplar, dördüncü ve beşinci bürolar Araplar, Beluçlar ve Kürtlerle ilgili istihbarat yapar ve gelişen hareketlerin içine provokatörler vastası ile sızarak propaganda ve hareketlerin bölünmesi çalışmalarını örgütler. Altıncı büro ise, ilerici din adamlarına karşı gözetim ve baskı uygulaması görevindedir. (5)

Yurt dışındaki SAVAK görevlileri, özellikle İran büyükelçilikleri, konsoloslukları ve diğer temsilciliklerindeki diplomatik personelden meydana gelen hareketlerdir. Bazı örnekler: Federal Alman Cumhuriyeti Dışişleri'nce yayınlanmış bulunan Bonn'daki diplomatik temsilciler listesinden, göstermelik makamlarda bulunan ünlü SAVAK ajanlarının isimlerini sıralamak mümkündür: Tuğgeneral Akbar Dadsatan, resmi hava atışı ve gerçekten SAVAK'ın Batı Almanya'daki bir numaralı adamı. Aynı gerçek, Büyükelçilik birinci katib Mohamad Taghi Djavani, ikinci ve üçüncü katıpler Ebrahim Parsakia ve Zeinedin Abrary için de geçerlidir. Kültür Ataşesi M. Asseni ve Pasan Ataşesi Dr. H. Amirkahali ise doğrudan doğruya SAVAK direktifleri ile çalışmaktadırlar. (6)

SAVAK Avrupa merkez üyeleri, Bir-

leşmiş Milletler'in Cenevre'deki Uluslararası Çalışma Örgütü gibi uluslararası örgüt görevlilikleri maskesi altında "İran daimi misyonu" olarak yuvalanmış bulunmaktadır; Nitekim daimi temsilci Malek Mahdavi CISNU'nun gizli belgeleri yayınlaması üzerine İsviçre'den çıkarılmıştır. (DEVAM EDECEK)

(1) Amnesty International (Uluslararası Af Örgütü) yayın serisinin İran sayısında, s. 8'de şöyle yazıyor: "İşkence metotları şunları kapsıyor: Döme, kırbaçlama, elektroşok ve ırza geçme, el, ayak tırnaklarının ve dişlerin sökülmesi; barsaklara kaynar su pompalama, hayalara büyük ağırlıklar asılması, tutuklunun akkor halindeki metal levha üstüne oturulması veya makata kırık şişe sokulması".

(2) Daha 1963 Eylülünde, zamanın ABD Başkan Yardımcısı Nixon'un ülkeyi ziyareti vesilesiyle Tahran Üniversitesi öğrencileri, Üniversite kampüsündeki jurnal faaliyetine son vermesini ve ABD ile İran ilişkilerinin kestmesini talep etmişlerdi. Cevap olarak polis ve askeri birlikler saldırdı, bir kısmı kampüse paraşütle indirildi, ders sırasında dersanelere saldırdılar. Bu katliamda 3 öğrenci öldürülmüş, yüzlerce yaralanmış ve tutuklanmıştır.

(3) Yazar kovuşturulması son 10 yılda daha bir yoğunlaşmıştır. 1968'de Samat Behrangî SAVAK tarafından öldürülüp cesedi denize atılarak, güya denizde boğulmuş gibi gösterilmiştir. 1970'de yazar Tonekabuni bir kitabı dolayısıyla tutuklanmıştır. Ona işkence yapıldığı öğrenilince İran Yazarlar Birliği'nin 69 üyenin imzasıyla, yazarın serbest bırakılmasını ve ifade hürriyeti isteyen bir bildiri yayınladı. Bunun üzerine tirdiye imza koyan yazarların da bir kısmı tutuklandı ve bir tanesi ağır yaralı ve koma halinde bir yıl kuşurunda bulundu. Rejimi eleştiren yazar ve sair Golezuri 1974'de ölüm cezasını çarptırıldı ve idam edildi. Yalnız 21-31 Mart 1975 tarihleri arasında 60'dan fazla yazar ve yarıncı hapse atılmış ve işkence görmüştür.

(4) 1953'ten bugüne kadar ki süreçte 10.000'e yakın vatansız öldürülmüş bulunuyor. Dokuz yaşımda çocuklar asimleş, bir itirafname imzalaması için baskı olarak üç yaşımda çocuklara ana babası ölümlerine işkence yapılmıştır. Birçok kişi askeri mahkemelere mahkum edilmiş, gene birçoğu yarısız hükümsüz hapisanelerde tutulmaktadır. İşkence görenek ölenler için resmi bildirimlerde "kararken vuruldu" denilmektedir. Örneğin Djansî Gurubu'nun, 1975'de rejim aleyhtarlığı ile yargılanıp 5-15 yıllar arası hüküm giymiş olan 7 kişisi, iddiaya göre bir hapisnedenen diğer naktörlükten kaçma teşebbüsünden vurulmuşlardır. Oysa gerçekte bunların hepsi en vahşi işkence sonunda ölmüştür.

(5) Bkz: SAVAK üstüne bazı bilgiler (Einige Informationen über den SAVAK) Yayınlayan: İran Ulusal Cephesi (Orta-doğu Seksiyonu), 1973. s. 8

(6) Bkz: Auswertiges Amt: Liste der Diplomatischen Missionen und Anderer Vertretungen in Bonn. Bonn 1975 (Eylül 1975, s. 41-42)

Birne yan barajı Savak'ın gücü buna yetmiyor

Hindistan Komünistlerinin 11. Kongresi

Partinin gücünü kanıtladı

Hindistan Komünist Partisi'nin Onbirinci Kongresi, Nisan ayının ilk haftasında Bhatinda'nın küçük Punjabi kentinde tamamlandı. Yarım milyonu aşkın Parti üyesini temsil eden 1500 kadar delegenin katıldığı Kongre'nin Parti'ye yeni bir güç kazandırdığı belirtiliyor. Parti içinde düzenlenen geniş bir tartışmanın ertesinde ve ülkedeki hızlı politik gelişmelerin ortasında tamamlanan Kongre, HKP'nin ivedi politik görevlerini başarıyla tanımlayabildiğini gösterdi.

HKP'nin Kongre'sinin yaklaştığı günlerde gerici basın Parti'nin politikasıyla ilgili yoğun bir aldatmaca ve iftira kampanyasını başlatmıştı. 1977 yılındaki uzun sıkıyönetim dönemi boyunca Parti'nin izlediği politika üzerinde geçen Aralık ayında merkez organlarında başlatılan tartışma, Parti'nin eski politikasının değiştirilmesi, hatta Parti'nin bölünmesinin belirtileri olarak gösteriliyordu. Kongre öncesinde yerel örgütlerde ülkenin ekonomik ve politik koşullarıyla ilgili olarak sürdürülen tartışmalar da Parti içindeki bunalımın bir kanıtı olarak öne sürülüyordu. Maoocu sözde "Komünist Partisi" de, HKP'nin politikasını "oportünizm" ve "revizyonizm" gibi yaltaklarla karalayarak, gerici güçlerin kampanyasına katılmıştı.

BİRLİĞİN GÜCÜ

Parti'nin tam bir birlik içinde geçen 11. Kongresi, gerici basının yönelttiği propaganda savaşının çürüklüğüne kanıtladı. Kongre'de, işçi sınıfının ve diğer emekçilerin son yıllardaki kitle eylemlerine katılım oranının yükselmesine dikkat çekilerek, böylece sol ve demokratik güçlerin birliği yolunda daha elverişli bir ortamın doğduğu belirtildi. İşçilerin,

memurların ve köy emekçilerinin katıldığı ortak grev eylemlerinin hızla artışı üzerinde duruldu. Bu arada, tarım işçilerinin sendikalaşmasının geliştirilmesi, Parti'nin önündeki görevlerin başlıcalarından biri olarak sayıldı. Kongre, Parti'nin ve Parti politikasının etkin olduğu kitle örgütlerinin eylem doğrultusunu gösteren 19 maddelik bir mücadele programını benimsedi.

HKP'nin 11. Kongresi'nde maoculuğun uluslararası ve ulusal düzeydeki işçi sınıfı hareketine verdiği zararlar üzerinde özellikle duruldu. Maoculuğun uluslararası işçi sınıfı hareketinin baş düşmanları arasında, ve Hindistan'daki bilimsel sosyalist hareketin bölünmesinin sorumlularının başında yer aldığı belirtildi.

MÜCADELE HEDEFLERİ

Bundan önceki dönemde iktidardaki

Hindistan Ulusal Kongre Partisi ile işbirliğine yönelmekle birlikte, HKP, Kongre Partisi'nin yerli ve yabancı büyük ölmeye verdiği ödünleri ısrarla eleştirmiş, sıkıyönetimin emekçi kitlelerin hayatı çıkarlarına zarar vermek için kullanılmasına karşı uyarılarda bulunmuştu. Parti'nin 11. Kongresi, bugünkü Janata Partisi hükümetinin, basın sansürünün ve grev yasağının kaldırılması, ücretlerin yükseltilmesi gibi demokratik girişimlerinin, Sovyetler Birliği ile dostluk ve işbirliği politikasının olumlu karşılandığını belirtti. Buna karşılık, Janata Partisi hükümetinin, yabancı sermayeye daha da iletilebilirlik verne politikasıyla mücadele edileceği açıklandı.

Parti'nin Merkez Yürütme Komitesi üyesi Mohit Sen 11. Kongre'nin önemini şu sözlerle vurguluyor:

"Kongre, her şeyden önce, Parti'nin son üç yıl içindeki başarılı mücadelesi-

nin sonuçlarını özütlemesi ve gerileme ve yanlışlarımızı çözümlenmesi bakımından önemli oldu. Bu, Parti'mizin ideolojik, politik ve örgütsel birliğini daha da güçlendirdi. Kongre'nin, sol ve demokratik güçlerin ve partilerin birliğine dayanan yeni bir ulusal alternatif yaratılması için Hindistan halkına yaptığı çağrı büyük önem taşımaktadır. Böyle bir politika, Hindistan halkının sosyalizm perspektifine yönelik tam bir demokrasiye doğru ilerlemesine olanak verecektir. Parti'nin 11. Kongresi, HKP'nin proletarya enternasyonalizmine ve komünistler arasındaki uluslararası dayanışmanın güçlendirilmesine olan bağlılığı teyid etmesi bakımından da önem taşıyor. Marksizm-Leninizme ve uluslararası komünist hareketin birliğine sadakat, Parti'mizin, işçi sınıfının ve tüm Hindistan halkının çıkarları için verdiği mücadelenin etkinliğinin artırılmasının zorunlu bir koşuludur."

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ : "Mücadelemiz durdurulamayacak"

14.5.1978 PAZAR GÜNÜ İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ GENEL BAŞKANI İLHAN AKALIN BOMBALANAN DERNEK BİNASI ÖNÜNDE BASINA BİR AÇIKLAMA YAPMIŞTIR, AKALIN'IN AÇIKLAMASINI OKURLARIMIZA SUNUYORUZ:

"10 Mayıs sabahı saat 03.15'de faşist güçlerin yeni bir saldırısına tanık olduk. Faşist güçler, işçi ve emekçilerin hayatın her alanında yürüttükleri örgütlü mücadeleyi durduramadıklarını gördükçe her gün biraz daha saldırganlaşıyor, biraz daha azgınlıyorlar. Son saldırılar iki açıdan önem taşıyor: Bu bina-yı koydukları tahrip kalıplarıyla hem TİP Altındağ İlçe Merkezini, hem de kültür ve sanat alanında uğraş veren demerğimiziz hedef aldılar.

"MC dönemini lokallerimize yapılan saldırılar ve polis baskılarını göğüsleyerek geçirdik. MC'nin gıtmeci ile demerğimiziz baskı ve saldırılardan kurtulmasını beklemiyorduk. Gerçekten de bu tür baskı ve saldırıların sonu gelmedi. Geçtiğimiz ay içinde Eskişehir Şubemiz

TÖB-DER ile ortaklaşa düzenledikleri gece için çalışma yapılırken polis tarafından "üye olmayanların demek binasında bulunduğu" gibi sudan bir gerekçeyle kapatıldı. Bugün de yıkılan binamız önünde son saldırıyı protesto ediyoruz.

"Demerğimiziz, tüm ilerici, demokratik kitle örgütleri gibi bir yandan idari makamların ve polisin baskıları, diğer yandan gözü dönmüş faşist çetelerin saldırılarına karşısında çalışmalarını sürdürüyor.

"Faşist saldırıların ve sonu gelmeyen bombalamaların ardında yatan güçler tüm kamuoyunda belgeleri ile bilinirken, faşist odakların hâlâ eylemlerini sürdürüyor olmaları ve ısrarla üzerlerine gıllimemesi kolay açıklanamayacak bir gelişkidir. Hükümet yetkililerini bu konuda sorguturnalara başlamaya ve faşist odakları dağıtmaya çağırıyoruz.

"Dernek lokalimiz bombalandı ama demerğimiziz tüm üyeleriyle babil dımdık ayakta. Mücadelemizi 'kan ter içinde' ama mutlaka daha da yükselteceğiz. Tipik yapının tuğla tuğla yükselmesi gibi. Bu yapıda herkesin koyacağı bir tuğla var. Tüm ilerici, demokrat ve yurtseverleri bu mücadelede göreve çağırıyoruz."

GEÇTİĞİMİZ HAFTA TAHRİP KALIPLI BİR SALDIRI SONUCUNDA, İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ'NİN ALTINDAĞ'DAKİ GENEL MERKEZİ BÜYÜK HASAR GÖRDÜ. EGEMEN GÜÇLERİN KUKLALARI, HEDEFLERİNİ İYİ BİLİYORLARDI. KURULDUĞU GÜNDEN BU YANA, EMEKÇİLERİN İDEOLOJİK VE KÜLTÜREL GELİŞİMİNE BÜYÜK ÖNEM VEREN, BU YOLDA KALICI BAŞARILAR ELDE EDEN İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ, ÜTEDEN BERİ FAŞİST SALDIRILARIN HEDEFLERİ ARASINDA YERİNİ ALMIŞTI. TAHRİP GÜCÜ ÇOK YÜKSEK BİR BOMBA İLE İŞÇİ KÜLTÜR'Ü "ARADAN ÇIKARMAYI" DÜŞÜNMÜŞ OLACAKLAR. FAŞİST SALDIRIYA EN İYİ YANITI YİNE İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ MİLTANLARI VERDİLER. DÜZENLEDİKLERİ BASIN TOPLANTISI YIKIK BİR BİNANIN ÖNÜNDE OLDU. AMA İŞÇİ KÜLTÜRCÜLER YIKILMAMIŞLARDI, DİMDİK AYAKTA OLDUKLARINI YIKIK BİNANIN ÖNÜNDE GÖSTERDİLER.

İŞÇİ TİYATROLARI (AJİT-PROP TOPLULUKLAR)

MEHMET KÖK

Bu ay İşçi Kültür Derneği Yayınları bir kitap yayınladı. Kitabın adı: İşçi Tiyatroları (Ajitprop Topluluklar)

İşçi Kültür Derneği "işçi ve diğer emekçilerle çağdaş işçi sınıfı kültürünün ilişkisini sağlamayı" amaçlıyor. Derneğin tüzüğüne, "çağdaş işçi kültürünün zenginleştirilmesi için araştırmalar" ve "çağdaş işçi kültürünün yaygınlaşması için gerekli organizasyonlar" yapmak olarak belirlenen görevleri de yüklenmiş durumda. Kitap, İşçi Kültür Derneği'nin bu görevler çerçevesinde, ülkemiz işçi sınıfı mücadelesi için önemli çok fazla olan işçi tiyatrosu somnuna, dünya işçi sınıfı pratiğinden, geniş bilgi dağarcığı sağlamak amacıyla yayınlanmıştır.

Kitabın çevirmeni Yılmaz Onay. Yılmaz Onay kitabı çevirmekle yetinmez. Zengin dipnotlarla kitabı yalnız okunmakla yetinilecek durumdaki çıkarır. Yılmaz Onay'ın dipnotları kitabı iki özelliğe kazandırmış. Birincisi kitap konuyla ilgilenenler için bir eğitim aracı olmuş. İkincisi, konuyla Türkiye'deki İşçi Tiyatroları uygulamaları karşılaştırmalı olarak eleştirdiği için dipnotlar kitabı devrimci sanat çevreleri içinde tartışmaya sokmuş. Bir üçüncü özelliği de rahatça eklenebilir. Kitap dipnotlardaki zengin bilgiler sayesinde yalnız Almanya'daki İşçi Tiyatroları, ajitprop topluluklarının çalışmaları değil, tüm Alman işçi sınıfı mücadelesini ve ayrıntılarını da öğretiyor. Ajitprop topluluklarının çalışmaları Alman işçi sınıfı mücadelesinin kopmaz bir parçası olduğu için de olayları daha kapsamlı anlamak

ve yapılanları daha iyi canlandırabilmek bakımından dipnotlar çok yararlı oluyor.

Yılmaz Onay kitaba yazdığı önsözde iki zıt görüşe değinmiş. Birincisi Stanislawski'nin 1925'de hatıratında kaydettiği ve daha sonra bir burjuva yazarınca "Kelepeçli Tiyatro" adlı antikomünist çalışmasında kullanılan ve bugün Türkiye'de de birçok çevrede benimsenen şu yanlış düşünce: "İdeolojik angajman (Tendenz, eğilim, amaç) ile sanat birleşemez. Biri diğerini dışlar. Sanat'a, ideolojik angajman vurgulayan vb. sanatsal olmayan temel düşüncelerle yaklaşırsa, elde bir çirkeç gibi solar sanat." İkinci görüş ise Gorki'nin işçi sınıfı sanat anlayışına uyan şu sözleri: "Devrimci romanızın, esasında 'sosyalist gerçekçiliğin' müstear ismidir; aslı belirsizdir de, bugüne geçmişin eleştirilerek ortaya getirilmesinden ibaret olmayıp, daha çok, bugüne devrimci kazanımların perçinlenmesi ve sosyalist geleceğin yüce hedeflerinin aydınlanması desteklemektedir."

"İdeolojik çalışmayla sanat bağdaşmaz" diyenlere ülkemiz işçi sınıfı hareketinin dev ozanı Nazım Hikmet çoktan cevabını vermiş tim yapıtlarıyla. Yılmaz Onay kitaba yazdığı önsözde kitabın yayınlanmasındaki bir amacı da şöyle dile getiyor: "İşte bu saptamalara karşı da, faşizmin turmandığı Alman kapitalist düzenindeki Alman işçi sınıfı tiyatro hareketi bilgilisi, ülkemizde işçi sınıfı hareketinin kültür ve sanat alanındaki mücadelesi için önemli bir tarihsel bilgi kaynağı olarak, işçi ve emekçi örgütlerinin ve yayınlarının değerlendirilmesine sunulmaktadır."

Yayının içeriği dört yazıdan oluşu-

yor. Birincisi yılın yıla yakın bir süre önce, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin (DDR) "Kızıl Ses" topluluğunun gelişimini sergileyen Dieter Steinke'nin yazısı. Ardından, "Kızıl Ramp Üstünde" adlı yayından alınan ve bu proletar topluluklarının üyeleri tarafından kaleme alınmış iki "Yaşanmış Tecrübeler Raporu" gelmekte. Partili işçi sınıfı devrimcisi Herbert Kleye, kendi topluluğu olan "Genç Mubafız"ın, kent ve köy ajitasyonlarındaki kültürel-politik mücadelesini, burjuvazinin engellemelerini, seçim kampanyalarındaki eylemleri, parasal sorunları, oyun eylemine geçiş biçimlerini ve meselenin daha birçok yönünü kapsamlı olarak anlatmakta. "Kızıl Fareler" topluluğunun deney dağarcığını sergileyen ikinci raporun yazarı Herbert Krauss. Yayınların önsözünde Herbert Krauss'un o dönemde Sosyal Demokrat Parti'nin sol kanat işçi gençliği (SAJ) örgütlenmesi içinde olduğunu öğreniyoruz. Bu kanat SPD ve SAJ'ın yönetici kademelerinin "sınıf uzlaşmacısı kültür" çalışmalarına karşı kendi alternatifini ortaya koymuş. Bu alternatif Krauss'un sözleriyle şöyle: "İşçilerin, sömürüye, ezici toplumsal gelişimleri tehdit eden faşist tehlike karşı verdikleri sınıf kavgasını, sahnedan giderek yeni araçlarla desteklemek." Dördüncü yazı ise bir tarihçe: Daniel Hoffman - Ostwald'ın kaleme aldığı "Weimar Cumhuriyetinde İşçi Tiyatrosu'nun Gelişim Tarihiçesi". Ancak yayınlara tarafından sona konulan bu yazı kitapta ilk bölümüne konmuş.

Kitap bize işçi sınıfı mücadelesinin tiyatro alanındaki özveriyle mücadelesini

ayrıntılı biçimde anlatmakta. Ancak kitabı okuyunca tiyatro alanındaki bu mücadelenin başarısının ancak işçi sınıfı partisinin öncülüğünde ve ancak onu, sayesinde mümkün olduğunu anlıyoruz. Daha doğrusu her alanda olduğu gibi tiyatro ve diğer sanat alanlarındaki çalışmaların da neden işçi sınıfı partilerinden bağımsız yürüyemeyeceğini anlıyoruz. Başka bir deyişle de parti mücadelesine hizmet etmeyen sanatın ve onun bir dalı olan tiyatronun neden işe yaramadığını anlıyoruz. Parti mücadelesine hizmet eden sanatın ve onun dalı olarak tiyatrosunun ise nasıl devrimci bir silah haline gelebildiğini ve asıl sanatın da bu olduğunu kolayca görebiliyoruz.

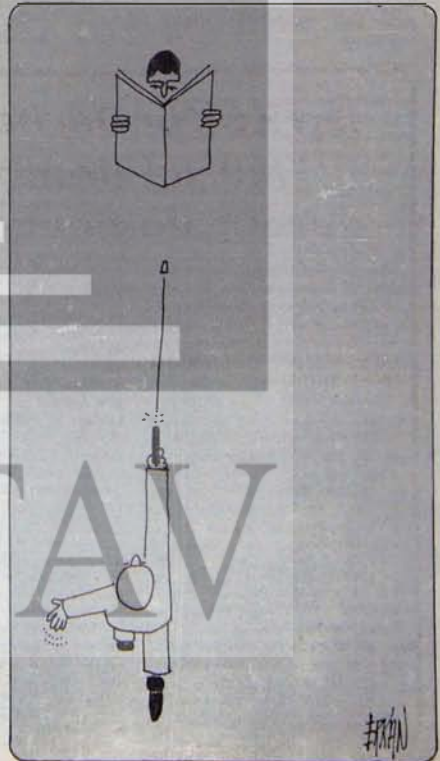
Yılmaz Onay önsözünde şunları söylüyor: "Ancak, bütün bu bilimsel doğrular somut hayatta örnekleyerek kanıtlamak da gene işçi sınıfı örgütlenmelerimize yükleniyor. İşçi sınıfımız, birçok iyi niyetli aydınlarımızın eski alışkanlıkla "işçi anlamaz" diye tutturdukları işçi sınıfı ideolojisini, sanat alanında da yalnız anlamak değil, gerekirse onlara da anlatmak gücünde olduğunu elbette gösterecektir." "Bilimsel sosyalizmin rehberliğinde, sanat alanında da sınıfsal örgütlenmeyi ve örgütlü hareketi başararak..."

İşçi Kültür Derneği şimdiye kadarlı başarı çalışmalarlarıyla bu söyleneceğini Türkiye'deki örneğini oluşturma yolunda. Ama İşçi Kültür Derneği'nin yayınladığı kitabı okuyanlar daha İşçi Kültür Derneği'nin ölümlü ne kadar uzun ve çetin bir yol olduğunu da daha kolay anlayacaklar. Onun için İşçi Kültür Derneği'ne çok daha fazla iş düşüyor.

TIP YAYINLARI

1. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ PROGRAM VE TÜZÜĞÜ (4. basım) 10.00 TL.	10. İŞÇİ SINIFININ ULUSLARARASI DAYANIŞMASI VE 1 MAYIS 2.50 TL.
2. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ TÜZÜĞÜ 2.50 TL.	11. PARTİMİZ GÖREV BAŞINDADIR 5.00 TL.
3. DEMOKRASİ BİLDİRGESİ (3. basım) 3.00 TL.	12. YAŞASIN ŞİLİ VE TÜRKİYE HALKLARININ KARDEŞÇE DAYANIŞMASI 3.00 TL.
4. GÜNCEL GÖREV (Tükendi) 1.00 TL.	13. BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ, SOSYALİZM İÇİN İLERİ 14. SAYILARLA TÜRKİYE 7.50 TL.
5. YOLUMUZ AÇIK OLSUN (Tükendi) 4.00 TL.	15. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ 1. BÜYÜK KONGRE TUTANAĞI 35.00 TL.
6. HER NE PAHASINA BİRLİK DEĞİL 2.50 TL.	16. ÖRGÜTLÜ, BİRLEŞİK GÜÇ YENİLMEZ (Tükendi) 3.00 TL.
7. 12 EKİM 1975 SEÇİMLERİNDE TAVRIMIZ (Tükendi) 1.00 TL.	17. YEREL YÖNETİMLER DEMOKRATİKLEŞTİRİLMELİDİR 5.00 TL.
8. SELAM TÜRKİYE'NİN AYDINLIK GELECEĞİNE (Tükendi) 5.00 TL.	18. ULUSAL BAĞIMSIZLIK İÇİN NATO'YA HAYIR 15. TL.
9. MC DÜŞÜRÜLMELİDİR 6.00 TL.	

Ödemeli İsteme Adresi:
Türkiye İşçi Partisi
Basın Bürosu
Piyerloti Cad. 21/3
Çemberlitaş/İst.

TÖB-DER'İN SAYGINLIĞI İÇİN GÖREV BAŞINA

YÜRÜYÜŞ: TÖB-DER'in, özellikle İstanbul Şube Kongresindeki olaylarla yeniden yara aldığı biliniyor. TÖB-DER'e karşı, onun etkinliğini korumasına ve arttırmasına karşı sorumluluk duyan hiç kimsenin arzu-zalayamayacağı son İstanbul Şube Kongresindeki olayları görün izlediniz. Bu olayları kısaca anlatır mısınız?

TÖB-DER İstanbul Şube Kongresini başından sonuna dek izledim. 13 Mayıs 1978 günü yapılan Şube Kongresine, geniş bir katılım vardı. Binlerce öğretmenin sabahın erken saatlerinde belediye sarayı önünde, kendi temsilcilerini belirlemek üzere toplanmış olmaları ve içeriye girebilmek için saatlerce kuyrukta beklemeleri övgüye değer bir tavır olarak değerlendirilmelidir.

Katılıma göre, kongrenin yapılacağı salonun küçük oluşu yüzlerce öğretmenin dışarda kalmasını gerektiren önemli bir olumsuzluktu. Divan seçimine geçildiğinde, kongreye katılmak üzere gelenlerin yarıya yakını, salonun dışında bulunuyordu.

Divan seçimlerine bu koşullarda başlandı. Genel Merkezce atanan geçici yönetimin başkanı kongre divanı seçimlerini yönetiyordu. Sayım işlerini yapan ve kongrenin "güvenliğini" sağlamakla görevlendirilenler üç-beş tanesinin dışında tümü Genel Merkezce atanan geçici yönetimin yandaşları idi. Geçici yönetim de ise; Devrimci Öğretmen-Özgürlük Yolu, Demokratik Merkeziyetçiler, Devrimci Demokratik Birlik'in temsilcileri bulunuyordu. Aynı zamanda bu gruplar, Demokratik Merkeziyetçi Birlik'in katılımı ile tekrar ortak liste oluşturarak yeni seçime birliktelik girişiyorlardı.

Demokrasi İçin Birlik, Birlik Dayanışma ve Demokratik Sol Birlik gruplarının, öğretmen tabanına güven veren ittifaklarının en geniş öğretmen kesimini kongreye getirmesi daha başlangıçta geçici yönetimi ve yandaşlarını telaşa düşürdü. Divan seçimlerinin gereksiz olarak uzatılması "... kurtuluş kadar savaş" sloganlarının sık sık atılarak, kongre havasının elektrikleştirilmesi, gelişmesi, kongreyi yaptırma veya en azından geç saatlere kadar uzatırma eğilimlerini açığa çıkarıyordu. Tüm bu olumsuzluklara rağmen geniş öğretmen kitlesi örgütlerine sahip çıkma kararlılığı ve soğukkanlılığı içerisinde bekliyordu. Bu kararlılık, öğretmen olmayan unsurları kongreye "tasallut" etme girişimlerini boşa çıkaracak nitelikte idi. Bu kararlılık, bir öğretmen arkadaşımızı işe mezuunu, başka bir ilde Eğitim Enstitüsünde okuyan ve kongreye üyemiş gibi sokulan oğlunu salonun dışına atmasına kadar götürüyordu.

Divan seçimi sonuçları, resmen ilan edildi. Şube Başkanı 1254 oy aralık divan seçimlerini kazanan üçlü ittifakın temsilcilerini göreve çaırdı.

Kongrenin güvenliği (!) sağlamakla görevlendirilenler, yerini almak üzerekişüye yaklaşan divan başkanına saldırdı; or, divanın teslim edilemeyeceğini, söylüyor, seçimlerin tüm sorumluluğunu taşıdıkları halde "demokratik seçim" "... kurtuluş kadar savaş" sloganlarını atıyorlardı. Bu tavır, beliren öğretmen iradesine saygısızlığın tipik örneği idi. Tüm bu olup bitenler için TÖB-DER Genel Yönetim Kurul üyesinin de hazır bulunduğu toplantıda meydana geliyordu. GYK üyelerinin olayları umursamaz bir tavırla veya insiyatifalamsızlıklarıemeleri bize göre ilginçti. Aynı zamanda da düşündürücü.

Seçilen divan başkanının "Divanın seçildiğini, görev başlamaları gerektiğini, bu haklarını kullanacaklarını" açıklamaya çalıştığı bir sırada, göreviller önce divan başkanına, sonra da kadın-erkek ayrıımı yapmaksızın salonu dolduran tüm öğretmenlere karşı saldırlarıya geçtiler. Önerilen geleni sandalye yağmuruna tuttular. Salonu boşalttılar. Bu saldırı, kongreye polislin müdahale etmesine davetیه çıkarttı. Kongre tamamlanamadan dağıldı.

Bugünlerde Ankara'daki ilerici, demokrat ve sosyalist öğretmenler birbirlere birleştikleri aynı kamuy

aktarıyorlar: "Eğer Ankara TÖB-DER şubesi seçimlerinde divan seçimlerini kaybetse, Devrimci öğretmenin-militanları aynı saldırları burada da yapacaklardır."

YÜRÜYÜŞ: Bütün bu olaylar herhalde kongre günü başlamadı. Öncesi de olmalı. İstanbul Şube Kongresinin yapıldığı güne gelmesinden önceki gelişmeler ve bu gelişmeler karşısında sorumluluğunu taşıdığı Devrimci İçin Birlik grubunun tutumundan söz ederminiz.

Elbette bu noktaya geliş bir geçmişi var. İstanbul ve Adana şubelerine, hiç bir demokratik denetim kurulmadan genel merkezle işten el çektilmesi olayı, TÖB-DER'de özellikle de TÖB-DER İstanbul şubesinde bunalmı tırmandırmıştır.

Olayların gelişimi, İstanbul TÖB-DER şubesinin "öğretmenlerle öğrencilerin, öğrencilerle öğrencilerin" çatışma alanı haline getirecek nitelikte ve boyutta idi. TÖB-DER'i içe dönük bir mücadelenin içerisinde hapseden, öğretmenlerin ekonomik-demokratik mücadelesini geriye iten, faşizme karşı mücadelede örgütümüzü zaafa uğratacak olan bu gelişmeler karşısında, bizler örgütümüze karşı sorumluluğumuzu yerine getirdik. Kaygılarımızı örgütümüzün genel başkanına ve sadece yardımcı olmaları açısından bazı kardeş demokratik kitle örgütlerinin genel başkanlarına anlattık. Çözüm için genel merkez önerileri götürdük. Genel Merkez olayı sağlıklı bir çözüme kavuşturma yerine, bölge toplantılarını sıklaştırarak, bunalmın Türkiye düzeyinde yaygınlaşmasına subjektif niyetleri ne olursa olsun yardımcı oldu.

Nihayet beklenen oldu. Mücadelede, kaba kuvveti kendilerine tek yöntem olarak seçen "Devrimci Öğretmen" adlı grup peşine takıldığı gençlik örgütünden de yararlanarak, Devrimci Demokratik Birlik, Özgürlük Yolu, Demokratik Merkeziyetçiler'le birlikte şube yönetimini "zor kullanarak, kan dökerek" teslim aldı. Bu kaba kuvvet gösterileri karşılıklı sürdürülen olağan olaylar haline getirilmeye çalışıldı. Ama her seferinde, anti-faşist mücadelede önemli bir yeri olan TÖB-DER, kendi kitlesi ve kamuoyu önünde saygılığından çok şey kaybetti.

TÖB-DER İstanbul Şubesi bu olaylardan sonra kapatıldı. Yeniden geçici yönetim kurulmasına çalışmaları yapılırken, o günlerde Demokrasi İçin Birlik grubu olarak görüş ve önerilerimizi genel merkez ve kitlelere açıkladık. Görüş ve önerilerimizi şöyle belirtyorduk:

"Sorunun çözümünü kaba kuvvette aramak, araç olarak da TÖB-DER'le üyelik açısından bağıntısı olmayan gençlik örgütlerini kullanmak, çözümsüzlüğü körüklemek olur. Böylesi yöntemler peşinen reddedilmelidir.

Bugüne dek İstanbul ve Adana şubelerini kavga alanı haline getiren, bu amaçla örgütlerini için içerisinde sokan taraflardan birinin veya birilerinin ağırlıkta olacağı yönetimlerle sağlıklı kongre yapmanın ve öğretmenin iradesine başvurmanın zorlukları ortadadır, açıktır.

İstanbul ve Adana şubelerimizin kongrelerine, olaylara en azından kaba kuvvet açısından taraf olmamış, tutarlı demokrat ve sosyalist öğretmenlerin geçici yönetiminde gidilmelidir." (YÜRÜYÜŞ, Sayı 140.)

Bu önerilerimiz de dikkate alınmadı. Yönetimde görevlendirilen arkadaşımız, görevi bu koşullarda kabul etmedi. Gereğini işe, yazılı olarak öğretmen kamuoyuna açıkladı. En son önerimize uygun bir yönetim ataması yapılsaydı, kesinlikle inanıyorum ki hepimizi üzzen son olaylar engellenebilirdi. Şube; öğretmenlerin iradesi doğrultusunda bir yönetime kavuşturulabilir, son olayların önü alınabilirdi.

YÜRÜYÜŞ: Bu olaylar karşısında TÖB-DER'in saygınlığı ve etkinliğinin korunabilmesi ve içerişine sokulduğu darboğazlardan çıkabilmesi için gereken davranış konusunu siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Önce TÖB-DER'in ne olup olmadığını, iyi kavratmak gerek. Her şeyden önce, TÖB-DER öğretmenlerin ekonomik-demokratik mesleki kitle örgütüdür. Öğretmenlerin somut sorunlarından kalkarak, bu sorunların çözümünü politik içeriğinden soyutlamadan mücadelesini sürdürmek zorundadır.

"TÖB-DER'i ele geçirirsem Türkiye'deki hareketi ben götürürüm" mantığı yanlış. Bu anlayışla, öğretmen dışı unsurların TÖB-DER'e müdahalesi kesin engellenmelidir. TÖB-DER'in 4. Olağan kongresinde özellikle üye kaydı ile ilgili tüzük maddesi değiştirilmeli ve TÖB-DER öğretme örgütü olma niteliğine kavuşturulmalıdır.

İkinci bir konu, TÖB-DER'in demokratik bir işlerliğe kavuşturulması gerekir. Tabanın söz ve karar sahibi olması, genel kurul kararlarının ve tüzük maddelerinin işletilmesi demokratik işlerlikte ilk koşuldur.

Ölkemizde uzun bir örgütlenme geleneği ve deneyimli olan öğretmenlerin kitlesel örgütü TÖB-DER'i demokratik kitle örgütlerini tasallut altında tutan, kitle-selliklerini yoki eden, provakasyona açık, dar, göşist ve maocu grupların kendilerini teşhir ettikleri bir alan haline getiren anlayışlarla kararlı ve ilkel olarak mücadele edilmelidir. Lafıta genel bazı doğruları söylüyor olsalar bile, örgüt yönetiminde ki konularını korumayı her şeyin önüne alan ve bu uğurda "benden sonra tufan diyen" ve bunun için her türden makyavelist yöntemi kullanmaktan kaçınmayan, tüm uyarılara karşın bu tutumlarını sürdüren diğer gruplara karşı da aynı kararlı ve ilkel tavır alınmalıdır.

YÜRÜYÜŞ: TÖB-DER Genel Merkezi, nasıl bir davranış benimsenmelidir?

TÖB-DER İstanbul Şubesinde, olayların örgütümüz açısından bu denli tehlikeli boyutlara ulaşmasında, elbette genel merkez in aldığı yanlış kararların önemli payı vardır. Olumlu, hayata geçirilmediği olan önerilerin dikkate alınmaması, yönetimle kalabilmenin hesapları, TÖB-DER'de maceracı göşist akımların yerşermesine sebep olmuştur. Hele, İstanbul gibi önemli bir şubenin, genel merkez eliyle göşistlerin etkin olduğu bir yönetime teslim edilmeli, çikan ve çıkacak olan olayları ve sonuçlarını peşinen kabul etmek anlamına gelir.

Tüm bu olup bitenlerden sonra: olup bitenlerin acı deneylerini de unutmadan, bulunduğumuz noktadan hareketle TÖB-DER genel merkezine öneriyoruz.

Öğrenebildiğimiz kadarı ile, talimatınız üzerine TÖB-DER hukuk bürosu; İstanbul Şubesi kongresinde divan seçimlerini geçerli olarak kabul etmiş, geçici yönetim kurulunun acil harcamalar dışında işlem yapamayacağı, yeniden üye kabul etme yetkisinin olmadığını, yarıda kalan kongreyi yeniden çağırma ve yönetime yetkisinin seçilen divana ait olduğunu görüş olarak bildirmiştir. Sapıtanan görüşlere uyulmalı ve bu husus taraflara ve kamuoyuna zaman geçirilmeden açıklanmalıdır.

Öğretmenlerin iradesini yansıtarak seçilen ve seçilmiş oldukları resmen açıklanan divan yönetimi; Derhal ve kararlılıkla en kısa sürede kongreyi toplantıya çağırması, tüzüğün ve İstanbul TÖB-DER şube yönetimini gerçek sahiplerine bırakmanın sorumluluğunu yerine getirmelidir.

TÖB-DER'in birliği, bütünlüğü, saygınlığı ve örgütlülük geleneği karşısında en ufak bir sorumluluk duyan öğretmen arkadaşlarımızla, TÖB-DER genel merkezi ve İstanbul şubesi meşru divan yöneticilerinin, bu belirtilen önerilerin gerçekleşmesi için elden gelen tüm çabayı göstermeleri gerekmektedir. Özellikle TÖB-DER genel merkezi ve divan bu gerekliliğe uymadıkları takdirde; doğacak sonuç TÖB-DER'in saygılığının azalması, örgütümüzün ciddi yara alması, örgütümüzün bölünüp parçalanması tahlikesiyle karşı karşıya gelmesidir.

Bunun için tüm öğretmenleri ve merkez yöneticileri ile divan yönetimini görevi çağırıyoruz.